

Université de Perpignan **Via Domitia**

UNIVERSITAT DE PERPINYÀ VIA DOMÍCIA - IFCT
INSTITUT FRANCO-CATALÀ TRANSFRONTERER
ICRECS – Institut Català de Recerques en Ciències Socials

Christel RUBIELLA

Lo mudatge selectiu

L'organizacion cooperativa e institucionala dins una classa primària
pòt far progressar lo tablèu clinic d'un cas de mudatge selectiu ?

Memòria de Master 2.

Mencion : Mestièrs de l'Educacion e de la Formacion
Especialitat : Ensenhament Bilingue Immersiu
Option :

jos la direccion de D. Martina Camiade

Annada universitaria 2013-2014

Christel RUBIELLA

Lo mudatge selectiu

L'organizacion cooperativa e institucionala dins una classa primària
pòt far progressar lo tablèu clinic d'un cas de mudatge selectiu ?

Memòria de Master 2.

Mencion : Mestièrs de l'Educacion e de la Formacion
Especialitat : Ensenhament Bilingue Immersiu

President de la jurada : Mme Martina Camiade

jos la direccion de M. Pèire Johan Laffitte (o Olivier Francomme)

tutor : M.

Année universitaire 2013-2014

Mercejaments

A Pèire Johan Laffitte, per sos encoratjaments e son ajuda sul subjècte causit.

A Irena Pradal, pel temps passat a la lectura e a la correccion.

A Regina Hernandez, sens ela, auriái pas crosat lo camin de las Calandretas.

A Aprene e sa còla tota, per balhar l'enveja e l'oportunitat d'ensénhar.

A la familha, als amics, per lor vam e lor motivacion.

A Cloé e Julian

Sommaire

PARTIDA 1 - LO MUDITGE SELECTIU	7
.....	.....
CAPITOL 1 – DE QU'ES LO MUDITGE SELECTIU ?	8
Definir lo mudatge selectiu ?	8
Presa de consciència recenta	11
CAPITOL 2 – COSSÍ AJUDAR L'ENFANT MUTIC ?	13
Lo ròtle dels parents	13
Lo ròtle del regent	15
Lo ròtle del terapeuta	16
CAPITOL 3 – LIBRE SUL MUDITGE SELECTIU	19
L'istòria de Katie	19
Las ajudas	22
PARTIDA 2 - L'ENCASTRE ONT RECEBI L'ENFANT	25
.....	.....
CAPITOL 4 – LAS ESCÒLAS CALANDRETAS	26
De qué proposan ?	26
Istoric de la pedagogia de Calandreta	28
CAPITOL 5 – LAS DIFERENTAS INSTITUCIONS	30
Los moments de paraula	30
Los moments de regulacion	32
Los moments d'autonomia o de còla	34
CAPITOL 6 – ESCRIURE UNA MONOGRAFIA	37
De qu'es una monografia ?	37
PARTIDA 3 – L'ISTÒRIA DE JOAN	40
.....	.....
CAPITOL 7 – SON ARRIBADA A CALANDRETA	41
Son escolaritat	41
Joan e los autres	45
Lo ròtle de cadun	49
CAPITOL 8 – JOAN DINS LA CLASSA	51
Organizacion de la classa	51
Règlas e libertat	53
Descobèrta de l'autre	54
CAPITOL 9 – L'EVOLUCION DE JOAN DINS LAS INSTITUCIONS	56
Se dobrir als autres	56
Devenir actor	60
Se confisar	65

Introduccion

La rintrada 2012-2013 representèt per ieu una annada particulara perque participavi a la dobertura d'una novèla Calandreta.

Las Calandretas son d'escòlas que practican l'immersion de la lenga occitana e que se destria de las autras escòlas per sa pedagogia. En efiech utilizan las tecnicas de Freinet que desvolopan en particular l'expression liura dels escolans e la cooperacion dins los aprendissatges, e tanben s'inspiran de la Pedagogia Institucionala per implicar mai los mainatges dins lo quotidian de la classa. Dempuèi qualques annadas ensagi d'organizar ma classa en foncion d'aquestas causidas pedagogicas.

Aquí lo contèxt es un pauc diferent e l'organizacion de la classa se metrà pas en plaça sulpic perque totes los mainatges coneisson pas l'escòla, los parents son pas tròp al fial del foncionament. Caldrà mai de temps a tot lo mond (escolans, parents, regents, ajudas mairalas, animators) per aver de repèris.

Pendent la primièra annada, mon atencion se pausava sus un mainatge : Joan, a causa de son comportament cap a sos camaradas e cap als adults, de son biais de se desplaçar dins la classa, de sa manca de participacion a d'unas activitats. Abans de saupre que patissia de muditge selectiu, Joan fasiá partejar a ieu e al grop son malèsser e son ànsia quasi permanents dins la classa e dins la cort. Sens paraula, capitava de comunicar per de gèstes, per una actitud particulara.

L'annada seguenta, Joan es encara dins ma classa, alara decidissi tre lo primièr jorn de la rintrada de prene de nòtas sus un quasern per ne gardar de traças. Vòli saupre se entre las doas annadas de causas an cambiat o pas. A aqueste moment, me questionni sus l'interès de la monografia. Contar l'istòria de Joan, m'ajudarà benlèu de veire se de relacions existisson entre son muditge selectiu e l'organizacion de la classa.

Seriá doncas interessant de notar los cambiaments de comportaments o pas en foncion de la mesa en plaça de certanas ainas dins la classa, e doncas de se questionar sus l'ajuda que pòt portar una organizacion cooperativa e institucionala.

La primièra partida serà dedicada al muditge selectiu. Ensajarem de ne balhar una definicion e de ne precisar los factors e las consequéncias d'aqueste manca de comunicacion verbala. E puèi veirem lo ròtle de cadun per ajudar un enfant mutic cap al

camin de la comunicacion verbala. Per ilustrar aquesta primièra partida, estudiarem un libre sovent proposat a las personas concernidas de prèp o de luènh pel muditge selectiu.

Dins la segonda partida del memòri, serà una descripcion de l'encastre ont aculhissi Joan. Doncas veirem cossí se definís una Calandreta, e precisarem sos objectius. Aprèp nos interessarem en particular a l'aspècte pedagogic amb la mesa en plaça de las institucions, e a la fin nos pausarem la question de l'interès d'escriure una monografia sus un enfant en particular.

La tresena partida contarà l'istòria de Joan dins una escòla Calandreta. Parlarem de son muditge selectiu mas tanben de son evolucion dins l'escòla en comparant las doas annadas passadas dins una classa que privilegiá la cooperacion e las institucions.

Partida 1 - Lo muditge selectiu

Capitol 1 – De qu'es lo mudatge selectiu ?

Definir çò qu'es lo mudatge selectiu demòra encara un concèpte pro misteriós. Cossí es possible qu'un enfant capable de parlar siá completament mutic en foncion de las situacions ?

Las recèrcas sul mudatge selectiu son recentas e subretot son concentradas dins los païses anglosaxons. Los factors del mudatge selectiu son diverses. E doncas las ipotèsis son nombrosas d'una part sus l'origina del mudatge : l'hereditat familiara, lo traumatisme psiquic o fisic, e d'autra part sus la significacion : simptome d'una dificultat de separacion, o simptome d'ansia o de fòbia sociala.

Pasmens, dempuèi qualques annadas se sentís un interès creissent sul concept del mudatge selectiu, e aquò s'observa amb l'augmentacion d'articles publicats en particular dins los jornals anglofòns e amb la creacion d'associacions per informar las personas sus aqueste subjècte.

Per definir çò qu'es lo mudatge selectiu, seriá doncas important de veire en primièr son evolucion a traves las grandas linhas istòricas, puèi de ne definir los factors essencials e las consequéncias en particular en çò dels mainatges. Amb la presa de consciéncia de l'existéncia del mudatge, de mai en mai, de causas son mesas en plaça pels parents, regents e terapeutas. Per consequent, veirem las aisinas que son proposadas per tractar lo problèma lo mai lèu possible

Definir lo mudatge selectiu ?

Lo mudatge selectiu es considerat coma un problèma ansiós e es frequentament associat amb de fòbia sociala. Lo mainatge a una paur de parlar davant d'autras personas. A enveja de parlar mas son ansia es talament granda qu'es incapable de o far. Sovent es a l'escòla ont lo mudatge selectiu es diagnosticat. Lo mainatge s'isola per evitar de viure l'ansia e en meteis temps patís de la situacion. Capita pas d'anar cap als autres, es una situacion dificila a viure. A cada còp que l'enfant se trapa dins una situacion a contèxte social, son inquietud grandís. Sa sofrença se remarca per de reaccions de son còs : dolors de ventre, uèlhs escarquilhats, còs tetanizat o al contrari en movement, crida o emet de gronhaments. Totes los enfants se compòrtan diferentament mas un ponch comun los unís : son incapables de «sortir los mots».

Definir lo muditge selectiu nos mena a veire cossí son analisadas las recèrcas a través las diferentas epòcas.

Las grandas etapas istoricas del muditge selectiu

Lo muditge selectiu foguèt descrich pel primièr còp en 1877 per Adolf Kussmaul. Considerèt qu'èran de mainatges qu'èran capables de parlar mas que fasián la causida de parlar pas¹. Èra l'epòca ont se parlèt d' «Aphasia Voluntaria».²

En 1927 Sophie Morgenstern psiquiatra preferiguèt l'expression de «muditge psicogèn», per ela lo mainatge exprimís son oposicion e sa provocacion. Dins un article³ publicat dins «la Revue Française» expliquèt son trabalh sul cas d'un mainatge mutic que s'exprimíssiá unicament amb lo dessenh. Lo dessenh representa una aisina que permet al mainatge de se desliurar de las angoissas. Florent Fels escriguèt sul subjècte : « Ce que l'enfant n'oserait dire ni écrire, il le révèle dans ses dessins, parce qu'il ne prévoit pas que dans un petit tableau on pourra déchiffrer son caractère comme dans ses propos ou son écriture. Il ose être lui-même. Il s'aventure, il s'exprime ».

Pel primièr còp en 1934 se parlèt de « muditge electiu » per Moritz Tramer, un psiquiatre soïs. Per el, lo mainatge mutic refusa de parlar en defòra de son environa familial e sofrís segurament d'un problèma de personalitat.

Dins aqueste periòd lo muditge representa una psicòsi grèva del mainatge.

Las annadas 60 marquèron en particular l'interès portat als aspèctes psicòdynamics coma per exemple los traumatismes psicologics pendent l'aquisicion del lengatge.

A partir de las annadas 80 l'interès pel muditge electiu s'accentuèt. I aguèt una presa de consciéncia de l'existéncia d'aqueste problèma. Per exemple en USA, i aguèt la creacion d'una fondacion.

Pauc a cha pauc per mostrar que lo muditge es involontari de la part de l'enfant e qu'apareis en foncion d'un contèxt social, l'adjectiu «electiu» serà remplaçat per « selectiu » en 1994.

Del temps de las annadas 90 d'articles nombroses sul muditge selectiu faguèron lor aparicion en particular dins los païses anglosaxons.⁴ E en 1999 lo muditge selectiu

---

¹ AUBRY Candy et PALACIO-ESPASA Francisco, *Le mutisme sélectif : étude de 30 cas. La psychiatrie de l'enfant*, vol.46, p.175-207

² « Abséncia de paraula voluntària »

³ MORGENSTERN Sophie, *Un cas de Mutisme Psychogène*, Revue Française, Première année, T.I, n°3, Ed G Doin et Cie, 1927, p.492-504

⁴ En 1999 lo muditge selectiu faguèt son aparicion dins un jornal american de pediatria

apareguèt pel primièr còp dins un jornal american de pediatria. Lo mudatge selectiu es tre ara considerat coma un problèma ansiós.

A través las diferentas recèrcas scientificas, lo mudatge a evoluit. Lo mond començan de prene consciéncia d'una part de son existéncia e d'otra part de sa dependéncia a un contèxt social.

Los factors

Un enfant que patís de mudatge selectiu es un enfant qu' a la capacitat de parlar e de comprene mas que capita pas dins d'unas situacions en particular, en defòra del contèxt familhal. Sovent lo mudatge selectiu es reperat quand l'enfant dintra a l'escòla. A l'ostal, l'enfant parla mas tre qu'arriba a l'escòla deven mutic. Es incapable de parlar amb los autres camaradas e amb los adults. Mas quines son los factors que poirían contribuir al mudatge selectiu ?

Los scientifics coneisson pas encara çò que causa lo mudatge selectiu, per contra remarcan certans factors que l'acompanhan.

Quand un enfant arriba a l'escòla es un moment de descobèrta: rencontre amb de camaradas novèls, amb un luòc diferent, amb de novèlas règlas.... L'escòla es un luòc ont escotam los autres e ont prenèm la paraula. Per qualques enfants, cambiar de situacions pòt venir complicat a gerir, coma an pas mai de repèris, aquò gendra una ànsia.

Sovent un enfant que patís de mudatge selectiu es un enfant fòrça timid e sensible. Quand se sentís ansiós, pòt plorar, cridar, tustar o demorar tetanizat. Aquí lo mudatge selectiu es pas sonque lo fach de pas parlar es tanben acompanhat amb de problèmas de comportament. Los scientifics an remarcat que lo fach d'èsser enrodat per de personas timidias o ansiosas pòt èsser un autre factor que contribuís a l'emérgencia del mudatge. Tanben l'origina de l'enfant ne pòt èsser un autre perque la pèrta dels repèris pòt provocar un sentiment d'inquietud o d'ostilitat cap al pais d'acuèlh.

Sovent los enfants que sofrisson de mudatge selectiu an pas tròp l'escasença de veire los camaradas a l'exterior de l'escòla.

En resumit los factors del mudatge selectiu son diversés e de còps complèxes a reperar lèu.

Las consequéncias

Un enfant mutic es un enfant que s'isola tre que se sentís pas mai d'aise sovent dins las situacions que se passan en defòra del contèxt familhal. Aquel comportament se remarca sovent a l'escòla, l'enfant evita e refusa tot contacte amb los autres camaradas. Per

exemple la recreacion, normalament representa lo moment mai agradiu de la jornada, mas dins aqueste contèxte va venir un moment penós per l'enfant mutic. Va demorar dins son canton en esperant la fin de la recreacion, o de còps va jogar solet.

Lo muditge selectiu empacha doncas totas relacions amb los autres enfants mas tanben amb los adults: regents, animators, atsem, intervenents exteriors. Un enfant mutic capita pas de dire almens « adieu », « mercé » o « al reveire ». A totjorn aquesta ànsia constanta.

Es dificil pel regent d'acceptar sa non-capitada dins la relacion amb lo mainatge. Dins aquela situacion, lo regent va tot faire per ensajar de crear una relacion amb l'enfant e sovent a causa de son impaciéncia capita pas. Cal acceptar qu'amb aqueste enfant mai de paciéncia e de temps seràn necite. Avalorar un enfant mutic es dificil perque ditz pas o mòstra pas tot çò que sap.

Tanben la relacion amb los autres es dificila per un enfant mutic perque quitament se los autres mainatges refusan pas totjorn la relacion amb el, lo consideran totjorn coma la persona misteriosa de l'escòla. Inconscientament lo percevon coma un enfant diferent d'eles.

Presa de consciéncia recenta

Dempuèi qualques annadas los parents, los professionals de la Santat e de l'Educacion començan a metre un mot sul mal que sofrisson aquestes enfants silencioses. Las diferentas recèrcas an mostrat la complexitat per definir los perquè del muditge selectiu. Fins ara los parents èran mal entressenhats sus çò qu'èra lo muditge selectiu. Sovent pensavan qu'èra de la timiditat e que passariá amb de temps. A l'escòla tanben, lo problèma èra mal conegut e doncas los ensenhaires adaptavan pas totjorn l'acuèlh d'aquestes enfants.

A partir de nombrosas recèrcas sul muditge selectiu, veirem que i a una presa de consciéncia per tractar lo problèma lo mai d'ora possible. En primièr aquela presa de consciéncia partís dels païses anglofòns.

Inegalitat dins las recèrcas

Los païses anglofòns s'interessan als cas d'enfants que parlan pas dins de situacions particularas. De nombroses articles apareisson sus l'evolució d'aquelas recèrcas per entresenhar las personas que son tocadas pel problèma e de l'importància de reagir lèu.

Quasiment totes los articles sul muditge selectiu provenon dels païses anglosaxons.

En França per justament ajudar las personas tocadas de prèp o de luènh al muditge selectiu una associacion s'es creada per poder amassar totas las informacions trapadas pels autres païses.

Las ajudas en França

Amb la creacion « Ouvrir La Voix » en 2008, i a una presa de consciéncia de l'importància d'entressenhar las familhas, los ensenhaires e los professionals de la Santat sus çò qu'es lo muditge selectiu e sus la presa en carga lo mai d'ora possible.

Lo ròtle de l'associacion es d'informar, d'escambiar las informacions entre las diferentas personas, d'organizar de rencontres. Es ela que fa conéisser los articles escriches en anglés e per èsser plan compreses los reviran en francés.

Doncas es a partir d'una manca d'informacions en França que l'associacion va naisser. Dempuèi pauc de temps vesèm que de nombroses articles⁵ de premsa e tanben qualques reportatges televisats pòrtan sus aquel subjècte.

---

⁵ <http://ouvrirelavoix.sitego.fr/> (rubrique « articles et mémoires »)

Capitol 2 – Cossí ajudar l'enfant mutic ?

L'enfant que patís del muditge selectiu capita pas de parlar dins certains luòcs coma per exemple l'escòla, mentre que dins d'autres luòcs ont se sentís a son aise, parla normalament. Quines son los mejans que dispausan los parents, los ensenhaires e los professionals de la santat per justament rassegarar l'enfant quand se trapa dins una situacion ansiogèna, e per lo menar pauc a cha pauc cap al camin de la paraula ?

Lo ròtle dels parents

Un enfant que parla pas dempuèi mai d'un mes a l'escòla o en defòra de l'ostal, qu'es totjorn ansiós al contacte d'autres personas, son de signes que devon alertar los parents. A la debuta es pas evident de reperar que lor enfant sofrís de muditge, pensan qu'es la timiditat que l'empacha d'anar cap als autres, que l'empacha de parlar. Mai d'ora los parents prendràn consciéncia del problèma mai d'ora l'enfant poirà èsser solatjat.

Lo muditge selectiu es encara mal conegut, doncas es important pels parents de poder s'informar sus çò qu'es vertadièrament, çò que ressentís lor enfant e subretot çò que cal far per l'ajudar.

S'informar

L'associacion « Ouvrir La Voix » existís dempuèi 2008 per justament ajudar los parents a saupre çò qu'es lo muditge selectiu. I a una presa de consciéncia que en França mancan fòrça informacions sul subjècte.

Sos objectius son nombroses: escambiar, conselhar, informar las familhas, mas tanben los professionals de la santat e de l'educacion pel mejan de son siti oèb⁶, de las reviradas de libres⁷ o vidèos sul muditge selectiu e de la collaboracion d'autres associacions.

Pel biais d'aquela associacion, los parents se sentisson pas tot sol, demòran pas amb lors questions. Per ajudar los parents, l'associacion met a lor dispausicion⁸ : « *las estrategias d'ajuda pels enfants que patisson de muditge selectiu foguèron mesas al ponch per d'especialistas del muditge selectiu dins mantuns païses d'Euròpa e als USA, per ajudar l'enfant a progressar pauc a cha pauc, per estapa e a son ritme* ».

⁶Ouvriravoix.sitego.fr

⁷ SHIPON-BLUM Elisa, *Comprendre le mutisme sélectif, guide à l'usage des parents, enseignants et thérapeutes*, Chronique Sociale, 2009

MCHOLM Angelina E. , CUNNINGHAM Charles E., VANIER Mélanie K. , *Aider son enfant à surmonter le mutisme sélectif, Guide Pratique pour surmonter la peur de parler*, Chronique Sociale

⁸ « *Les stratégies d'aide pour les enfants souffrant de mutisme sélectif ont été mises au point par des spécialistes du mutisme sélectif dans plusieurs pays de l'Union Européenne et aux USA, pour aider l'enfant à progresser petit à petit, par étape et à son rythme.* »

Son de conselhos sul bias de se comportar quand l'enfant sofrís de muditge.

Los parents devon velhar a èsser present dins l'acompanhament, los encorajaments e tanben, dins la dobertura del cèrcle social.

Acompanhar e encoratjar

Per minimizar l'ansia de lor enfant, los parents an la possibilitat de metre en plaça un programa d'acompanhament. Sovent lo muditge es reperat a l'escòla, es a dire que l'escòla representa per l'enfant un luòc ansiogèn. Doncas es important que los parents sián presents lo mai sovent possible dins aqueste luòc en l'acompanhant. S'agís de venir una mièja-orada abans lo començament de la classa per i faire de pichòtas activitats : lectura, dessenh, jòcs.... L'objectiu es de prene de mai en mai de marcas dins l'espaci classa e de s'acostumar aprèp a la preséncia de la regenta e dels autres camaradas. Aqueste acompanhament permet de far una transicion entre lo luòc ont l'enfant se sentís plan : l'ostal, e lo luòc que li balha de l'inquietud: l'escòla. L'associacion « Ouvrir La Voix » proposa mantuns documents sul programa d'intervencion per explicar cossí se comportar amb l'enfant.

Los parents devon èsser rassegurants quand l'enfant se trapa dins una situacion ansiogèna, amb de mots mas tanben amb una actitud. En primièr, cal pas metre de pression, l'enfant a besonh de temps. Lo forçar a parlar es accentuar sas angoissas. Per contra, es important de l'encoratjar, de lo felicitar quand l'enfant participa a d'activitats. Es un biais de mostrar son existéncia.

Expandir lo cèrcle social ⁹

L'enfant que patís de muditge selectiu a l'escòla, l'es pas a son ostal perque se trapa pas dins una situacion que l'angoissa. Coma se sentís a son aise, l'enfant parla, ritz, jòga e crida sens retenguda. Los parents pòdon alara proposar a lor enfant de reçaupre de camaradas dins aqueste luòc ont ressentís pas d'estrès. Convidar de camaradas regularament representariá per l'enfant mutic una oportunitat per s'entraïnar a rencontrar de mond dins son espaci personal. Pauc a pauc, s'acostumarà a lor preséncia e se sentirà en fisança per lor parlar. Serà un camin long mas necessari per la seguida perque permetrà a fòrça d'entraïnament, lo transfert de la paraula cap a un luòc dich ansiogèn coma l'escòla.

---

⁹ MCHOLM Angelina E. e al, *Aider son enfant à surmonter le mutisme sélectif*, p.125-137

Lo ròtle del regent

L'escòla es lo luòc ont sovent se detecta lo mudatge selectiu. Lo regent remarca lo comportament ansiós de l'enfant que refusa de prene la paraula davant lo grop mas tanben qu'a de dificultats per anar cap als autres. Cossí se deu comportar? A d'aisinas a sa dispausicion ?

Reperar

De signes pòdon ajudar lo regent a reperar un enfant que pòt sofrir de mudatge selectiu. Ja lo fach de pas parlar en classa e egalament dins la cort, de plorar pas, d'aver un morre impassible, es a dire que risoleja pas jamai, un agach en galís, una granda sensibilitat e una lentor per respondre a una question, son de signes que devon alertar lo regent.

Tanben quand l'enfant es ansiós, a mai de dificultat per establir un contacte visual, sembla ignorar. Sos desplaçaments dins la classa devenon maladreches perque se sentís observat, çò qu'augmenta son ànsia. A totes aquestes senhals, lo regent deu èsser atentiu sens quitament los interpretar. Deu, lo mai lèu possible, far baissar l'inquietud de l'enfant e per aquò dispausa d'aisinas.

Adaptar

Un enfant mutic a besonh de mai de temps que los autres per se sentir en fisança. La classa es un luòc ont los mainatges obsèrvan, parlan, participan e escotan, un luòc que va far augmentar l'inquietud de l'enfant. Lo regent deu organizar la classa per fin de minimizar las angoissas, es a dire securizar los luòcs de paraula, causir l'emplaçament ideal pel burèu de l'enfant (a costat d'un camarada amb qual es a son aise), las modalitats del trabalh (trabalh individual, en pichòt grop o en binòmi).

L'enfant deu existir en classa e, per aquò, es important de l'encoratjar dins sos progressses, d'evitar pas a lo recompensar per lo motivar.

Avalorar¹⁰

Lo regent deu prene en compte lo mudatge de l'enfant perque se respond pas oralament a las questions, vòl pas dire que sap pas respondre mas que capita pas a faire sortir los mots. Es doncas important de li daissar mai de temps que los autres mainatges, e tanben de favorizar mai las responsas escrichas qu'oralas. Cal pas metre de pression a l'enfant. Lo regent li pòt daissar la possibilitat d'utilizar un intermediari verbal, per exemple en mormolhejant dins l'aurelha d'un camarada de classa. Permetrà d'avalorar l'enfant mas tanben de favorizar pauc a cha pauc lo transfèrt de la paraula cap al regent.

---

¹⁰ «Aider son enfant à surmonter le mutisme sélectif» evòca d'exemples de dispausicion per l'avaloracion, p.158-161

Per permetre a l'enfant de progressar d'una comunicacion non verbala cap a una comunicacion verbala, una altra persona proposa d'ajudas per far desaparèisser progressivament l'inquietud de l'enfant mutic dins las situacions ansiogènas. S'agís del terapeuta.

Lo ròtle del terapeuta

Lo terapeuta ensaja de comprene perque l'enfant sentís de paur dins d'unas situacions. Va ensajar de ne trapar las rasons per limitar las angoissas. Pel moment lo mudítge selectiu demòra quicòm de misteriós. Per consequent, de nombroses apròchis diferents son proposats e sovent associats, per exemple los apròchis psicodinamics, comportamentals, las terapias individualas, las terapias familhalas, los tractaments medicamentoses o d'autres apròchis.

Pel moment d'estudis validan pas vertadièrament l'eficacitat d'un apròchi en detriment d'un autre.

La terapia cognitiva e comportamentala

Son de « *tecnicas terapeuticas qu'ajudan las personas a cambiar non solament lors comportaments mas tanben lors pensadas, lors cresenças e lors actituds* ». ¹¹

Lo ligam entre l'ansia e lo mudítge selectiu es de mai en mai reconegut, doncas a l'ora d'ara, certans terapeutas privilègian de metòds per tractar l'ansia. S'agís de terapia cognitiva e comportamentala (TCC). Son objectiu es de minimizar l'ansia en confrontant l'enfant progressivament a de contèxtes ansiogèns. Las tecnicas utilizadas son lo « Stimulus Fading » ¹², lo « Shaping » ¹³, o lo « Self modeling » ¹⁴.

Lo tractament medicamentós

Dempuèi qualques annadas, lo tractament per medicament augmenta, pasmens existís pas de recèrcas seguras per mostrar son eficacitat. Apareis dins las annadas 90 ont de nombroses autors faguèron de recèrcas suls efieches dels medicaments a prepaus de la reduccion de l'ansia.

---

¹¹ NEVID Jeffrey, RATHUS Spencer, GREENE Beverly, Psychopathologie, Paris, Pearson Education, 2009 p87 « *techniques thérapeutiques qui aident les personnes à changer non seulement leurs comportements mais aussi leurs pensées, leurs croyances et leurs attitudes* ».

¹² *Stimulus Fading* es una introduccion progressiva de la paraula amb una persona dins un contèxte ansiogèn

¹³ *Shaping* es un biais de desvolopar progressivament un novèl comportament. Per aquò utiliza lo refortiment positiu o negatiu.

¹⁴ *Self modeling* : son objectiu es de mostrar a l'enfant amb lo biais de la videò qu'es capable de parlar.

La terapia psicanalítica

Lo comportament a un sens perque exprimís de conflictes intrapsichics e que son inconscients. S'agís d'una psicoterapia reconstructiva basada sus la verbalizacion. Dins lo cas del mudatge selectiu, los mejans seràn non-verbals. Per exemple, lo dessenh o lo jòc.

Es una presa en carga fòrça longa que pòt durar mantunas annadas.

D'autres apròchis

L'Art terapia proposa a l'enfant, a traves lo jòc e la creacion artistica, de s'exprimir. Marie-Céline Drapeau¹⁵ en 2001 expausa lo cas d'un enfant pres en carga per l'art terapia e mostra cossí l'an ajudat per sortir de son mudatge l'ajuda de dessenh e de mariòtas. Aicí posquèt exprimir sos conflictes psiquics.

La quinesiologia es un metòde classificat coma medecina alternativa. Considera que « *la patologia es provocada per l'acumulacion de toxinas a l'entorn dels principals grops de muscles, s'exprimisson per la debilitat d'aqueles* ». ¹⁶

Elisa Shipon-Blum evoca lo testimòni de parents¹⁷ que fan seguir lor enfant mutic per una quinesiòlòga que li proposa d'exercicis de relaxacion, de respiracion, d'expression corporala e de verbalizacion.

D'un costat, i a de causas terapeuticas que limita l'escòla a una readaptacion sociala (es l'objectiu de las terapias comportamentals e cognitivas). E de l'autre costat i a los autres apròchis que prenon en compte l'aspècte social, l'aspècte dels aprendissatges e subretot la personalitat de la persona (en particular las terapias que privilegian la paraula).

L'escòla representa lo luòc lo mai ansiogèn pels enfants que patisson del mudatge selectiu. Sufís pas de calmejar l'angoissa perque çò que ressentís l'enfant significa quicòm que pel moment pòt pas exprimir. La classa deu metre en plaça d'aisinas que menaràn progressivament l'enfant a dire, o tot simplament a far comprene çò qu'es a ressentir. Representa doncas un luòc neutre ont l'enfant a mantunas possibilitats d'i dintrar.

La classa balha l'oportunitat a l'enfant de participar a de moments ont la presa de paraula es pas sonque a votz nauta. Per exemple amb lo bilanç meteò¹⁸, l'enfant parteja amb los autres

---

¹⁵ DRAPEAU Marie-Céline., *Motus et bouche cousue : étude clinique d'un cas de mutisme sélectif suivi en art thérapie*, travail de recherche, université Concordia, Montréal, 2001, p.1-79

¹⁶ ERNST Edzard., *Médecines alternatives : le guide crique*, Paris, Elsevier, 2005 p22

« *la pathologie est déclenchée par l'accumulation de toxines autour des principaux groupes de muscles, se traduisant par la faiblesse de ces derniers* ».

¹⁷ SHIPON-BLUM Elisa., *Comprendre le mutisme sélectif : guide à l'usage des parents, enseignants et thérapeutes*, Lyon, Chronique Sociale, 2009, p.123-125

¹⁸ Cf Partida 2, Capitòl 5 del memòri

de la classa son ressentit de la jornada sens parlar. Lo fach de mostrar simbolicament amb lo gèst de la man, mostra sa volontat de s'exprimir. Tanben amb la taula d'exposicion, l'enfant en menant un objècte li permet de dintrar dins la classa.

Per illustrar çò qu'es lo mudatge selectiu, vos proposi de trabalhar sus un libre en particular.

Capitol 3 – Libre sul mudatge selectiu

Comprendre le mutisme sélectif, Guide à l'usage des parents, enseignants et thérapeutes de Elisa Shipon-Blum es una revirada de Valérie Marschall, la presidenta de l'associacion « Ouvrir La Voix », del libre en anglés. L'objectiu d'aqueste libre es de balhar d'informacions e de conselhs als parents, ensenaires e terapeutas a prepaus del mudatge selectiu.

La prefacia de Catherine Joubaud, psicòloga a l'Educacion Nacionala, insistís sus l'existéncia d'un conflicte teoric entre, d'una part los que consideran que lo mudatge selectiu es un banal problèma ansiós, e d'autra part, los que i trapan una multiplicitat de factors d'origina neurotica.

Tanben denóncia una diferéncia sus la presa de consciéncia del problèma del mudatge selectiu, en França e en Euròpa los escambis sus las recèrcas son pro recents, mentre qu'en America, se met en plaça d'estrategias per portar remèdi a l'abséncia de lengatge.

Es urgent de se trachar del problèma lo mai lèu possible per far desaparéisser la sofréncia del mainatge mas tanben per facilitar son escolaritat.

Aqueste libre se dobrís amb una definicion del mudatge selectiu. Puèi per comprene los ressentits d'un enfant mutic, s'apuèja d'una istòria d'una drolleta, Katie. En fach, Elisa Shipon-Blum¹⁹ s'inspira de la vida de sa dròlla que patís del mudatge selectiu.

Es una guida que mòstra cossí comprene lo cas d'un enfant. E doncas proposa de pistas de trabalh concretas a utilizar a l'ostal, a l'escòla, en defòra. Tanben respond al questionament de las familhas e dels professionals de la Santat e de l'Educacion.

L'istòria de Katie

Los objectius de contar l'istòria de Katie son de mostrar cossí se compòrtan los parents, los autres fàcia a la dificultat de la drolleta a comunicar, e de comprene çò que viu quotidianament, emocionalament, psicologicament et fisicament.

Per ajudar l'enfant, es necessari de conéisser de tecnicas. S'agís de minimizar son ànsia e enauçar sa fisança progressivament.

---

¹⁹ Es la creatritz de l'associacion SGM-CAN : « Selective Mutism Group Childhood Anxiety Disorder ».

Comprene Katie²⁰

Tre lo matin Katie es ansiosa a l'idèa d'anar a l'escòla. Sa mamà capita d'atenuar son inquietud en li proposant de jòcs. Mas las angoissas tòrnan quand Katie se trapa dins lo carri. E ara, son acompanhadas de marridas sensacions al ventre e d'una expression particulara del morre.

Dins la classa, Katie es espaurugada e capitarà a s'integrar al grop mercé a l'intervencion de la regenta en la fasant participar a l'activitat.

Encara un moment fòrt per la drolleta quand es l'ora de la recreacion, fugís tota relacion amb los autres, capita pas a los agachar.

Pendent l'activitat de lectura, Katie i participa en respondent per òc e non amb de signes de la tèsta.

Katie sembla mens inquieta quand sa mamà arriba a l'escòla. Capita a li parlar quand i a pas mai d'enfants dins la classa. Es mens espaurugada e mai rassegurada.

Dins la veitura parla amb Emma, una camarada de l'escòla, mentre que en classa, capita pas a li parlar. Amb vam pendent lo sopar parla a sos parents de la jornada.

Per contra l'estrambord s'escafa tre qu'es lo moment d'anar al lèit. Per facilitar lo colcar, los parents an mes en plaça un jòc amb l'ajuda del minutor. Se capita de se colcar abans la fin del minutor, Katie ganha una recompensa. Dins lo lèit, se confisa a sa maire e parla de sas emocions e pensadas.

Per la rassegurar la mamà li ditz que farà de progrèsses en contunhant d'anar a l'escòla d'ora e de convidar sovent d'amics a l'ostal.

Utilizar una aisina : l'EEEE²¹

Aquela aisina consistís en prene consciéncia de las diferentas etapas per las que passa un enfant mutic. Permet tanben de veire que lo nivèl de comunicacion diferís en foncion del luòc, de la situacion o de l'interlocutor.

L'enfant deu comprene son problèma d'ansia e reconéisser qu'a de dificultats per « sortir los mots ». Tanben deu èsser capable d'avalorar son sentit.

D'autres tèrmes terapeutics son importants de conéisser, per exemple la desensibilizacion que significa d'expausar d'un biais progressiu un enfant dins una situacion dificila per mestrejar son inquietud, la distraccion en utilizant l'umor, los jòcs e las autras activitats

---

²⁰ Capítol 3, p.15-37

²¹ « Échelle d'évaluation étape par étape » Capítol 4 p.39-46

ludicas per desviar l'atencion. Existisson tanben los objectius non diches que son meses en plaça entre lo terapeuta, parents e ensenhaires per assegurar lo confòrt de l'enfant. En resumit son d'estrategias qu'an per objectiu d'ajudar l'enfant a progressar sens saupre l'objectiu a aténher. Lo libre nos balha l'exemple dels parents que passan mai de temps a l'escòla. Son sonats los objectius jòcs. Aital l'enfant se sentís pas amenaçat per aqueste apròchi.

Puèi existisson d'autres objectius, aqueste còp, son determinats per l'enfant e lo terapeuta. Amassa determinan l'estapa seguenta. En avalorant sos sentiments, l'enfant mestreja mai la situacion, çò que l'ajuda per avançar dins lo tractament.

Los encoratjaments o las recompensas son de tecnicas necessàrias per ajudar l'enfant a aténher sos objectius. Aquò se sona lo refortiment positiu.

Cal pas doblidar que los enfants inquiets an besonh de mai de temps o de mai de preparacion per cambiar la rotina. Lo mudatge es una forma de mestritge (intencional) es la resulta de l'ansia e del sentiment de pas mestrear la situacion. L'enfant a pas causit d'èsser mutic, tanben a pas decidit de refusar de parlar. Ensaja sonque d'evitar los sentiments d'ansia.

Per l'ajudar dins la trasmission de la paraula i a l'intermediari verbal, que pòt èsser una persona mas tanben un objècte.

Lo trabalh de far amb Katie²²

Katie ressentís una varietat de sentiments sinonims d'ansia abans d'anar a l'escòla . Es a dire que d'un biais inconscient evita d'anar a l'escòla. Per demesir l'ansia, la mamà utiliza una seria de tecnicas:

- L'acceptacion per li dire que la compren
- La diversion en utilizant lo jòc
- Lo refortiment positiu que consistís en recompensar l'enfant
- La preparacion quand li fa causir los vestits lo jorn d'abans
- La rotina quand i a una ora precisa par cada activitat

Lo fach que Katie siá conscienta de son ressentit, l'ajuda dins lo debanament del tractament. Es un sentiment de mestritge interior. Lo trabalh fach amb lo terapeuta es important perque pòt avalorar e acceptar son ansia. Cal pas doblidar qu'un enfant mutic o

---

²² Capítol 5 p.47-76

ansiós vòl aver d'escambis amb los autres mas n'es incapable. E aquò s'acompanha de reaccions corporalas coma lo còs rigid o l'agach sens expression.

Avèm vist que lo moment fòrça dificil a l'escòla per Katie es la recreacion, justament per ensajar de minimizar l'ànsia, es possible de proposar a l'ensenhair de metre en plaça un jòc comun per pichòt grop o de demandar a un camarada de passar mai de temps amb Katie, o tot simplament de se metre a costat d'ela per la rassegar.

Tanben en classa es important d'èsser atentiu al nivèl d'inquietud de Katie e d'ensajar de l'ajudar en li proposant de trabalh en pichòt grop o amb la regenta, de poder comunicar d'un biais non verbal, de balhar mai de temps per respondre, de l'encoratjar.

La regenta se pòt ajudar d'autras aisinas coma l'enregistrament, l'escritura de las responsas, l'utilizacion d'intermediaris verbals o de poder mostrar amb lo det.

Amb l'arribada de la mamà a l'escòla, Katie es mai rassegarada e li conta la jornada, es una comunicacion automatica perque es amb una persona de fisança..

Las ajudas

Aqueste libre se vòl èsser un guida pels parents, pels professionals de l'Educacion e pels professionals de la Santat. Doncas aprèp aver expausat la situacion, ara consistís en balhar los objectius de cadun.

Ciblar los objectius²³

S'agís d'un tablèu²⁴ que representa los objectius de comunicacion e de comportaments positius que Katie deu aténher. Es un biais per l'enfant de se rendre compte visualament del percors que fa. Representa vertadièrament una ajuda per progressar cap a la comunicacion verbala.

Adaptar la classa pel enfant mutic²⁵

D'aprèp de recèrcas scientificas, 95% d'enfants mutics patisson d'ànsia sociala. Lo muditge selectiu deu èsser pres en compte lo mai lèu possible se que non d'autras formas d'ànsia pòdon aparéisser : isolament social, resultats escolars mediòcres...

Es doncas important dins la classa de metre en plaça lo mai d'ora possible d'estrategias per facilitar l'ensenhament a un enfant mutic:

---

²³ Capítol 6, p.77-79

²⁴ Cf Annèxa 1

²⁵ Capítol 7, p.81-106

- Cal acordar mai de temps e de paciència
- Privilegiar los supòrts visuals, las manipulacions, la creativitat, l'expression artistica, lo trabalh en pichòts grops o en binòmi
- Tornar dire las questions mai lentament
- Plaçar l'enfant mutic a costat d'un camarada amb qual se sentís en fisança
- Utilizar l'aisina informatica
- Informar l'enfant de tot cambiament (sortidas, abséncias...)
- Preparar l'enfant en avança a tot cambiament (sortidas, abséncias...)

Respondre a las questions mai pausadas²⁶

Dins aqueste capitol, s'agís de respondre a las questions frequentas pausadas pels parents o professionals. Lo biais d'amassar las questions las mai pausadas permet de rassegar las personas, en efiech i pòdon trapar una solucion.

Las responsas balhan de precisions, d'entresenhas, balhan d'informacions a las personas concernidas.

Lo testimòni²⁷

Es un biais de balhar d'informacions a de familhas o a d'autres personas concernidas pel muditge selectiu.

Testimoniari permet de contar sa pròpia istòria : las dificultats rencontradas, lo programa seguit, las aisinas utilizadas, los progrèsses de l'enfant...

Es un biais d'èsser confrontat a la realitat mas tanben d'èsser rassegarat per l'existéncia d'aisinas per ajudar l'enfant.

E pels parents que legisson lo testimòni, aquò lor permet de se projectar mai dins l'avenidor.

L'associacion «Ouvrir La Voix»

En França, aprèp una presa de consciéncia d'una manca d'informacions sus çò qu'es lo muditge selectiu, l'associacion «Ouvrir La Voix» apareis en 2008.

Sos objectius son d'ajudar e d'informar totas las personas que son concernidas pel muditge selectiu : las familhas, los adults o los adolescents que patisson del problèma, los professionals de Santat o d'Educacion.

---

²⁶ Capitol 8, p. 107-119

²⁷ Capito 19, p. 121-130

Fonciona sus l'ensem del territòri francofòn : França, Bèlgia, Quebec, Soïssa, e mena diferentas accions. En primièr la creacion d'un siti internet favoriza los escambis entre las idèas e las informacions. Puèi organiza de rencontres, de jornadas d'informacion e de formacion per conèisser mai lo muditge selectiu. Met a dispausicion de documentacions pels ensenhaires e especialistas de la Santat (psicològs escolars, pediatres, generalistas...)

Per l'utilizacion d'internet, per las reviradas de libres e vidèos suls estudis del muditge selectiu, las familhas e los professionals son mai informats sus aquel fenomèn, e dispausan d'aisinas per poder diagnosticar corrèctament e lo mai d'ora possible los enfants que patisson en silenci.

Ara seriá interessant de descriure lo luòc ont Joan va èsser aculhit.

Doncas en primièr analizarem los objectius principals de Calandreta e puèi veirem çò qu'es privilegiat dins l'organizacion de la classa. A la fin, per justificar un possible ligam entre l'organizacion particulara de la classa e lo comportament de Joan, un enfant mutic, explicarai la causida d'escriure una mena de monografia sus aqueste enfant.

Partida 2 - L'encastre ont recebi l'enfant

Capitol 4 – Las escòlas calandretas

Calandreta es lo nom que foguèt balhat a la primièra escòla occitana nascuda a Pau en 1979. A l'ora d'ara, comptam 55 escòlas e 3 collègis ont son valorizats diferents aspèctes. En efiech, las escòlas Calandretas foguèron bastidas sus un fondament lingüistic amb l'occitan coma lenga ensenhaira e ensenhada, e tanben sus un fondament pedagogic amb la causida de las tecnicas de Freinet e la Pedagogia Institucionala. L'enfant es pas mai considerat coma un escolan de formatar mas puslèu coma una persona. S'exprimís, a de responsabilitat, ajuda los mai pichons.

De qué proposan ?

Dins la Carta de las Calandretas votada per l'Amassada Generala de Limós lo 25 de mai de 2005, son expausats los objectius de l'escòla. En primièr insistís sus la trasmission de la lenga e de la cultura occitanas :

« 1.1. L'objectiu de Calandreta es de trasmetre la lenga e la cultura occitanas als mainatges en tot assegurar lor escolarizacion en occitan tre l'escòla mairala. L'occitan ensenhat dins una Calandreta es lo de sa zona dialectala. Cada establiment Calandreta ten compte de la realitat de la practica de la lenga dins son environa pròcha, e participa a las accions en favor de son expandiment e de sa reconeissença. »

« 1.3. Calandreta aletís las condicions d'un bilingüisme vertadièr tre l'escòla mairala, en immersion totala, per que baile a cada mainatge l'escasença de se bastir de construccions cognitivas bèlas. En elementari los calandrons s'aprenon de legir d'en primièr en occitan.»

« 1.4. Caminan cap a las lengas e culturas romanicas e mai a todas las autras, en s'apiejar sus l'occitan coma lenga vertebrala. »

« 1.5. Una mission dels establiments segondaris Calandreta es de valorizar lo bilingüisme dels mainatges que venon del primari. Aquel bilingüisme deu permetre d'arribar a un plurilingüisme en fin de 3ena e de capitar lo brevet especial en occitan.»

Aquestes articles de la Carta de las Calandretas mòstran la voluntat dins un primièr temps de valorizar la lenga e la cultura occitanas. Per aquò, los escolans dintran dins un banh lingüistic mercé a un ensenhament immersiu e dobèrt cap a l'exterior. E dins un autre temps, an la voluntat de far evoluir l'estatut de l'escolan per las causidas pedagogicas :

« 3.4. Los enshaires foncionan en còla pedagogica d'establiment, que s'acampa almens un còp cada setmana en « conselh ». Aquela còla adòba lo projècte d'escòla dins l'encastre de la Carta de las Calandretas, e garentís tant la plaça de la lenga dins l'establiment coma l'estigança pedagogica dins las classas. Calandreta, amb los regents organizats en còlas pedagogicas e en partenariat amb l'establiment APRENE, porgís un metòde de pedagogia que ten compte principalament, dins sa practica, dels trabalhs dels corrents pedagogics « tecnicas Freinet » e « pedagogia institucionala » e dels psicolingüistas sobre l'educacion bilingüa en immersion precòça. »

«3.5. Calandreta encoratja la mesa en plaça d'institucions dins las classas que bailan la paraula als dròlles, que los autonomizan, que regulan la vida dels grops, que dobrisson la classa cap a l'exterior. »

Calandreta se destria de las autras escòlas per la lenga e la cultura que defend, e tanben per sas causidas pedagogicas ont l'enfant deven actor.

Lenga e cultura

Dins las Calandretas, tre la mairala, los mainatges ausisson la lenga occitana. Lo regent utiliza aquela lenga de longa en classa, dins la cort e pendent las sortidas. L'occitan es doncas la lenga de comunicacion e d'escambis. L'objectiu principal de Calandreta es de balhar la possibilitat als calandrons de parlar e de portar la lenga. Doncas es essencial de valorizar la lenga dins l'escòla mas tanben cap a l'exterior.

Parlar l'occitan permet una dobertura cap a las autras lengas. En efiech amb l'ensenhament de familhas de lengas, los escolans s'acostuman a de sons, fan de similituds entre las lengas, çò que facilita lor compreson e tanben lor aprendissatge.

Proposar las lengas en parallèl e pas en oposicion permet d'escambis rics, de dobrir l'esperit. Sus aquò, lo professor Joan Petit disiá: « Èsser bilingüe, aquò es portar l'alteritat en se », es a dire que respectam mai l'autre amb sas diferéncias. Los mainatges bilingües pareisson mai curioses per descobrir d'autras lengas, d'autras culturas.

La lenga es estrechament ligada a la cultura, es a dire que descobrir de lengas significa descobrir de culturas, de biaisses de viure.

Immersion

Amb l'immersion, es metre l'enfant lo mai d'ora possible al contacte d'una altra lenga, dins lo cas de Calandreta, l'escolan ausirà l'occitan pendent tota sa jornada a l'escòla.

Patrici Baccou explica aquel biais d'aprendissatge:

« *L'immersion es aquò : los pichons, a Calandreta, i son tombats dedins quand èran mai pichons, coma Obelix dins la poción magica. Per eles, los efieches son permanents... L'occitan, per eles, es pas una lenga, mas un biais autre de dire lo mond.*»

Pel banh lingüistic, los escolans an pas l'impression d'aprene una lenga, l'aprendissatge se farà naturalament.

Pasmens Felip Hammel insistís sul fach que per foncionar plan, l'immersion depend de cinc factors :

- La precocitat, en efiech l'immersion deu començar d'ora, abans 4 ans perque es un periòd favorable per aprene lo lengatge e las lengas, «*la fenèstra biologica es dobèrta de bat en bat*»²⁸.
- La continuitat : per aver de sens l'immersion deu aver una durada.
- La qualitat de lenga
- La contrastivitat
- L'intensitat

Pedagogia

La carta de las escòlas Calandretas es clara sus la causida pedagogica. S'apuèja sus las tecnicas de Freinet e sus la Pedagogia Institucionala. Vòl valorizar una pedagogia que balha d'aisinas als mainatges, que respecta lor ritme e que los considera coma de personas amb lor pròpia singularitat.

Istoric de la pedagogia de Calandreta

Las Tecnicas Freinet

Aprèp, una nafradura pendent la primièra guèrra mondiala, Celestin Freinet a de bèlas dificultats per parlar longtemps dins sa classa. Alara cerca un autre biais de far la classa e per aquò legís de libres nombroses e participa a de Congreses.

Es amb d'autres regents que desvoloparà una seria de tecnicas pedagogicas basadas sus l'expression liura dels enfants. Per exemple podèm citar los tèxtes e los dessenh liures, la correspondéncia, l'estampariá, lo jornal escolar, las enquèstas....

Totas aquestas tecnicas inspiraràn la Pedagogia institucionala.

Celestin Freinet vòl valorizar lo ròtle del trabalh e de la cooperacion dins los aprendissatges. En particular vòl mostrar que pel palpejament experimental es a dire en

---

²⁸ Extrach del libre *Calandreta, 30 ans de creacions pedagogicas*, Calandreta escòla occitana, p170

observant, en ensajant, en comparant, en imaginant de teorias, en verificant, l'escolan serà de mai en mai afojat doncas trabalharà de mai en mai.

La psicoterapia institucionala

Es un tipe de psicoterapia en institucion psiquiatrica que met l'accent sus la dinamica del grop e la relacion entre percuradors e percurats.

La psicoterapia institucionala foguèt fondada en 1952 e son objectiu èra de fondar sul terren una practica que pren en compte la sofrença psiquica.

Segon Jean Oury, dins la Psicoterapia Institucionala : *« lo pacient es pas sonque pres en compte, i a tanben lo luòc ont viu, s'agís de li permetre d'èsser actiu, pas sonque un objècte de juvaments [...] e que cal sonhar los autres coma de subjèctes, pas coma d'objèctes. »*²⁹

La pedagogia institucionala

La Pedagogia institucionala es nascuda d'una ruptura dins lo movement Freinet en 1961 amb l'exclusion dels regents parisencs : Fernand Oury et Raymond Fonvieille.

La pedagogia se partís en mantuns corrents: Los Grops Tecnicos d'Educacion (GTE). Lor trabalh s'organiza per faire nàisser una pedagogia novèla que se partís en dos corrents tre 1962 :

- Un centrat sus la presa en compte de l'inconscient dins los desvolopaments educatius. Fernand Oury e Aïda Vasquez meton en valor lo ligam de la practica en classa amb la psicanalisi. Lo collectiu, lo ròtle dels escolans, las institucions mesas en plaça dins la classa s'acompanhan d'una conceptualizacion ont la paraula, lo transfert, lo desir d'inconscient, la lei simbolica son essencials a la compreson e a l'accion dins lo grop classa.

- L'autre d'inspiracion sociologica (Raymond Fonvieille, Georges Lapassade, Michel Lobrot). Aquí l'accent es mes sus la dimension socio-politica e l'analisi d'aquesta dins l'encastre de la classa. I a pas d'ambicion psicoterapeutica per rapòrt al primièr corrent.

---

²⁹ « qu'il n'est plus simplement pris en compte le patient, mais aussi le lieu dans lequel il vit, qu'il s'agit de lui permettre d'être actif, non pas seulement un objet de soins [...] et qu'il faut traiter les autres comme des sujets, non comme des objets. »

Capitol 5 – Las diferentas institucions

Dins una classa Calandreta, lo regent privilegia la mesa en plaça de las institucions. Permeton de far parlar l'enfant dins un luòc ont i a de leis per respectar la paraula dels autres. Aicí son de moments rassegurants per l'enfant ont pòt s'exprimir e ont tanben, la paraula deu èsser respectada.

D'autres institucions permeton de regular la vida del grop, aquí prene en compte la singularitat de cadun es indispensable. Cadun ressentís pas los meteisses besonhs. Son de moments que permeton d'organizar la classa, de responsabilizar los mainatges en foncion de sa maturitat, es a dire en foncion de çò que son capables de far.

E puèi veirem que dins la classa, cadun a la possibilitat d'avançar a son ritme, d'ajudar los autres, de cooperar amb lo grop classa. Per aquò d'aisinas son mesas en plaça lo mai d'ora possible dins la classa.

Los moments de paraula

Calandreta se caracteriza per la lenga: l'occitan. Sus aqueste subjècte, Corinne Peladan Lhéritier, una regenta de Calandreta ditz :

« Mas es dificil de parlar de lenga, sens parlar de paraula. Cossí s'apropriar una lenga sens aver la paraula ? »

Los moments de paraula son essencials per far circular la lenga per la far viure, doncas es important que de luòcs sián pausats. Podèm pas parlar ont que siá e cossí que siá.

Lo qué de nòu

Dins ma classa, cada diluns de matin nos acampam al canton³⁰pel Qué de Nòu. Es un temps de paraula limitat dins la durada, a pauc prèp una mièja-orada.

Al moment de dobrir lo Qué de Nòu? I a un rampèl de las leis:

« Escoti lo que parla, demandi la paraula, me trufi pas e çò que se ditz aquí demòra dins la classa.» Los mainatges que vòlon parlar, se marcan e los qu'an pas poscut passar, passaràn los primièrs lo còp que ven.

En primièr, l'enfant conta çò que vòl, e puèi i a un segond momenton ont los autres camaradas pòdon pausar de questions o far de remarcas. Es un temps de paraula marcat per de frases ritualas, çò que balha un ritme dins los escambis e tanben de repèris als

---

³⁰ Lo canton es lo luòc de la classa ont nos acampam. Es format de tres bancs dispausats en u o de cadieras en redond per nos poder agachar.

mainatges. Aquelas frases ritualas son: « Dobrissi lo Qué de Nòu », « Balhi la paraula a ... », « As acabat ? », « I a de questions, de remarcas, quicòm de dire ? », « Passam ! », « Tampi lo Qué de Nòu. »

Es un moment de paraula important ont l'enfant, en fisança, conta una partida de sa vida coma per exemple la dimenjada amb sos parents. Dins son raconte balha als autres camaradas de moments personals. Pel regent cal èsser atentiu perque sabèm pas, en avança, quina paraula va èsser dicha doncas cal èsser fòrça vigilant e reactiu.

Lo bilanç meteò

A la fin de la jornada los enfants son recampats al canton. Per un signe de la man, van exprimir lor sentit de la jornada. Una man dobèrta representa lo solelh e vòl dire que l'enfant a passat una bona jornada, una man a mitat dobèrta es una nivòl, la jornada s'es pas tròp plan passada, e enfin lo ponh tampat significa auratge, l'enfant es pas brica content de sa jornada. L'enfant a la possibilitat d'apondre de mots per explicar mai son ressentit. A aqueste subjècte Irena Pradal escriguèt : « *Es l'escasença de dire çò qu'avèm sul còr abans de partir.* »

Dins ma classa veirem que lo bilanç meteò pren una plaça importanta perque representa un biais de comunicar quitament se l'enfant utiliza pas necessariament la paraula. Lo gèst resumís l'estat global de l'enfant a la fin de jornada. Es una sorga importanta d'informacions per la regenta mas tanben pel grop-classa.

La presentacion de tèxtes

Dins l'emplec de temps, los mainatges an un momenton per produire d'escrich, tanben dispausan de moments liures per escriure se o vòlon e sus çò que vòlon. René Laffitte precisa dins *le memento de Pédagogie Institutionnelle, Faire de la classe un milieu éducatif*³¹: « *Lo tèxte liure associat al jornal escolar e a la correspondéncia permet de trapar lo sens de la comunicacion escricha : Escriví de la lectura (pels autres) e legissi de l'escritura (la dels autres).* »

Lo president dobrís la presentacion de causas e demanda los que vòlon presentar lor tèxte. Lo secretari escriu los rèirenoms e puèi dessenha e numeròta al tablèu las casas per cada tèxte. Pendent que lo mainatge conta o legís l'istòria, lo secretari la dessenha dins la casa correspondent. A la fin de cada presentacion, lo president demanda als autres mainatges

---

³¹ LAFFITTE René et le groupe Vers la Pédagogie Institutionnelle, *Memento de Pédagogie Institutionnelle, Faire de la Classe un milieu éducatif*, Vigneux, Matrice, 1999, p.41

« *Le Texte libre associé au journal scolaire et à la correspondance permet de retrouver le sens de la communication écrite : J'écris de la lecture (pour les autres) et je lis de l'écriture (celle des autres).* »

se an de questions, de remarcas, quicòm a dire e puèi amassa causisson un titol. E lo secretari lo marcarà sul tablèu.

Quand totes los mainatges son passats, lo president fa un resumit lèu fach de totes los tèxtes e puèi proposa lo vòte. Se passa diferentament dins las classas en foncion del nivèl : per una classa de mairala, sovent los mainatges vòtan en pausant sul quasèrn concernit una broqueta³² e a la fin comptam lo nombre de broquetas per cada quasèrn, per una classa de primàri, los mainatges escrivon sus un bocin de papièr³³ lo numerò del tèxt preferit.

Lo tèxt causit serà estampat pel jornal de classa o d'escòla.

Los moments de regulacion

Dins un grop, coma las personas son diferentas es normal que i ajan de tensions, de causas de dire, de problèmas a reglar.

Aquí tanben los mainatges an besonh de repèris, de saupre qu'an lo drech de criticar o tot simplement de proposar. Per aquò i a de moments de regulacion.

Lo conselh de classa,

Per Aïda Vasquez e Fernand Oury³⁴ lo conselh representa lo « *seul lieu de décisions c'est la clé de voûte des institutions de la classe.* »

Lo conselh permet de prene de decisions e de regular la vida de la classa. Es un luòc securizat per las leis. Dins aqueste luòc de paraula tot lo mond an la possibilitat de s'exprimir.

---

³² Los mainatges an a dispausicion doas broquetas. Sovent vòta per son pròpri tèxte puèi per un autre.

³³ Tanben los mainatges an la possibilitat de votar per son pròpri tèxte puèi per lo d'un camarada.

³⁴ OURY Fernand, VASQUEZ Aïda, Vers une pédagogie institutionnelle ?, Vigneux, Matrice, 1991, p.83

Dins lo Memento de Pédagogie Institutionnelle³⁵, René Laffitte cita la metafòra del conselh proposada per Aïda Vasquez e Fernand Oury dans « *Vers une Pédagogie institutionnelle* », çò que permet a la classa de téner e de viure :

« **Lo conselh, uèlh del grop:** Totes dins la classa pòdon veire e saber. Aquestas informacions, mesas en comun, permeton sovent de veire...çò que se passa

Lo conselh, cervèl del grop : Instrument d'analisi e de critica de çò que se passa, d'elaboracion collectiva de la lei e de las règlas de vida. Instrument de decision, es tanben una memòria collectiva(cf. Lo quasèrn de decisions).

Lo conselh, ren del grop: Un acamp d'epuracion de çò qu'encombra, obstruís o anulla la vida collectiva e la produccion. Lo conselh dreina las energias blocadas dins las tensions, los conflictes e las inibicions, las recupèra, las reorienta.

Lo conselh, còr del grop : Luòc de recors ont parlam de la lei, e que permetrà la cicatrisacion de las nafraduras o frustacions subidas al cors de la setmana. Luòc de la reconeissença dels progrèsses, dels esfòrces, de las capitadas. Re-dinamizacion, novèla aviada, remesa en circuit...»

Quand lo president dobrís lo Conselh, remembra sulpic las leis de confidencialitat, de securitat e de presa de paraula. Lo ròtle del regent en tant que responsable de classa es d'èsser garant de la lei e a un drech de vetò sus totas las decisions.

Puèi lo president anóncia las diferentas rubricas: las informacions, las proposicions, las remarques / criticas, las felicitacions / los mercejaments. Los que vòlon parlar se marcan dins la rubrica.

I a un autre grand ròtle es el del secretari. Escriu las decisions dins un quasèrn que seràn legidas a la fin del conselh e en debuta del conselh venent.

---

³⁵ LAFFITTE René et le groupe Vers la Pédagogie Institutionnelle, *Mémento de Pédagogie Institutionnelle, Faire de la classe un milieu éducatif*, Vigneux, Matrice, 1999, p115

Le Conseil, œil du groupe : Tous, dans la classe, peuvent voir et savoir. Ces informations, mises en commun, permettent souvent de voir...ce qui se passe.

Le Conseil, cerveau du groupe : Instrument d'analyse et de critique de ce qui se passe, d'élaboration collective de la loi et des règles de vie. Instrument de décision, il est aussi une mémoire collective (cf. le cahier de décisions).

Le Conseil, rein du groupe : Une réunion d'épuration de ce qui encombre, obstrue ou annule la vie collective et la production. Le Conseil draine les énergies bloquées dans les tensions, les conflits et les inhibitions, les récupère, les réoriente.

Le Conseil, cœur du groupe : Lieu de recours où l'on parle au nom de la loi et qui permettra la cicatrisation des blessures ou frustrations subies au cours de la semaine. Lieu de reconnaissance des progrès, des efforts, des réussites. Re-dynamisation, redémarrage, remise en circuit...

Lo conselh d'escòla

S'agís de regular la vida de l'escòla. Los mainatges de totas las classas, los regents e los autres adults (ajudas mairalas e animators) se recampan al mens un còp per mes e abòrdan las meteissas rubricas qu'en conselh de classa : informacions, proposicions, questions/demandas, remarques/criticas, felicitacions/mercejaments. Es tanben l'escasença de faire lo ponch mestièrs de la cantina e de faire la demanda de cambiament de color de comportament. Per aqueste darrièr ponch es essencial de saupre lo vejaire dels autres camaradas, es a dire de veire cossí se compòrta un enfant per rapòrt als mainatges de las autres classas. Aquí tot lo mond an lo drech de s'exprimir, un pichon en comportament a la possibilitat de dire son ponch de vista sul comportament d'un autre camarada mai grand.

Aquel acamp es essencial per règlar los conflictes entre mainatges mas tanben per far avançar l'escòla. La presidéncia es efectuada per un regent cadun son torn o per un blau en comportament.

Lo conselh de caps de còla

Quand la classa fonciona per còlas, es important de s'acampar regularament per far un ponch sul foncionament de las còlas. Aquí sonque los caps de còla son convocats amb lo regent, s'agís d'escambiar sus cossí se passa dins la còla. Per èsser responsable d'una còla, lo cap a una color mai nauta, es capable d'ajudar los que n'an de besonh. Es vertadièrament un trabalh d'ajuda mutuala. Deu èsser capable de dire las causas que van plan o pas plan per justament faire avançar son grop. Un cap a pas lo drech de far çò que vòl, a de règlas de respectar tanben.

Los moments d'autonomia o de còla

Dins una classa cooperativa o institucionala, lo regent proposa als mainatges una diversitat de modalitats de trabalh.

D'un costat, apareisson los moments cooperatius ont lo trabalh s'efectua en pichòts grops per faire lo jornal escolar, per respondre a la letra collectiva o per faire de recèrcas. Lo trabalh en còla demanda de respectar de règlas per poder capitar lo trabalh. En efiech se degun respècta l'autre, serà complicat de s'ajudar, de partejar las taschas. Es pas evident d'escotar l'autre.

E de l'autre costat, i a de moments ont l'enfant es responsabilizat en trabalhant en autonomia. Aquò es possible per la mesa en plaça de fichièrs autonòms, de plans de trabalh, de recèrca individuala, aici, l'enfant apren a trabalhar tot sol, a prene consciéncia

de sas capacitats e doncas la classa respècta son ritme. Aquela actituda li permet d'avançar e de se motivar. L'enfant ensaja d'aténher son objectiu.

Lo plan de trabalh

Lo plan de trabalh permet a l'enfant de se responsabilizar dins lo trabalh. Lo fach de li impausar un programa per la setmana li permet de se gerir e doncas de trabalhar a son ritme. Tot sol es capable de veire ont a mai de dificultats e ont li caldrà mai trabalhar. Visualament, sap ont n'es e contunha a son ritme. Balha una certana motivacion a l'enfant perque, un còp que lo plan de trabalh es acabat, l'enfant es pagat pel regent.

Lo fichièr d'autonomia

Es una aisina pel trabalh individual. Lo mainatge trabalha tanben a son ritme e es el que s'auto-corregís es a dire que directament va veire sas errors e ensajar de se corregir. I a de moments dins l'emplec de temps per utilizar aquestes fichièrs mas tanben i pòdon venir en talhièr liure. Aprèp son trabalh acabat, l'enfant pòt causir de contunhar son fichièr en autonomia.

Las cenchas

Per poder avalorar los mainatges sens utilizar lo sistèma de las nòtas, Fernand Oury a imaginat las cenchas de color coma al judò : « *Simplament èri institutor e puèi judocà [...] Es un jòc que permet pas tròp la galejada, perque òm fa pas semblant al judò [...] Soi espantat alara pel judò perque es un camp de batalha ! Aquò me fa pensar a ma classa [...] Mas çò que me trabalha es qu'aquí dedins cadun trabalha a son nivèl. Las cintas, lo pichòt panèl qu'es aquí afichat per totes. [...] Vos asseguri que i aviá d'òrdre sul tapis. Cadun trabalha a son nivèl. Ten aquò m'interessa. Son totes diferents dins lo meteis luòc, aquò me fa pensar a de causas aquò çaquela. E puèi i a pr'aquò de règlas. Per exemple, las règlas d'entrajudà [...] aquò's pas un univèrs aclapat. Las gents que son cintas jaunias sabon plan que van passar dins tres meses cinta iranja. La perspectiva es pròcha. Amb los mainatges voliái trapar de daquòs perque vejan los progrèsses. Lo tipe que va al judò es pas per èsser cinta blanca. Espèra arribar a la cinta negra. [...] Aquí i a un saber, un saber qu'es pas un saber, un saber-faire, aquò s'apren pas per correspondéncia lo judò. Es de saber-far. Coma lo saber legir. Es coma l'escòla primària aqueste daquòs d'aquí.³⁶»*

³⁶Sous la direction de MARTIN Lucien, MEIRIEU Philippe, PAIN Jacques, *La Pédagogie Institutionnelle de Fernand Oury*, Vigneux, Matrice, 2009, p.129-131 :

« *Simplement j'étais instituteur et puis judoka [...] C'est un jeu qui ne permet pas trop la plaisanterie, parce qu'on ne fait pas semblant au judo [...] Je suis épaté alors par le judo parce que c'est un champ de bataille ! Ça me fait penser à ma classe [...] Mais qui me travaille c'est que là-dedans chacun travaille à son niveau. Les ceintures, le petit panneau qui est là, affiché pour tous. [...] Je vous assure qu'il y avait de l'ordre sur le tapis. Chacun travaille à son niveau. Tiens ça m'intéresse. Ils sont tous différents dans le même lieu, ça me fait penser à des choses ça quand même. Et puis il y a quand même des règles. Par exemple, les règles d'entraide [...] ce n'est pas un univers figé. Les gens qui sont ceintures jaunes savent bien qu'ils vont passer*

Las cenchas permeton als mainatges d'avançar a lor ritme e de valorizar lors capitadas. Per augmentar e preservar lor motivacion, lo panèl de cenchas es plan afichat dins la classa. Aicí sabon totjorn ont ne son. Cada color a un nivèl d'exigéncia, doncas mai las colors son nautas mai las exigéncias son nautas. En particular pel comportament, los dreches e devèrs dels mainatges dependon de lor color.

Quand una color es obtenguda, l'enfant la pòt pas pèdre, per contra es possible se sentís lo besonh de se pausar, per bufar un pauc de passar daurat. En efiech, de còps, un enfant capita pas a assumir totas las responsabilitats, a doncas la possibilitat en ne fasant la demanda al conselh d'èsser cinta daurada. Representa lo momenton de repaus ont l'enfant a pas pus de responsabilitat dins la classa.

Las còlas de trabalh

La classa es organizada per còlas de trabalh. Es un pichòt grop de mainatges representat per un cap. Los mai grands ajudan los mai pichons, i a vertadièrament un ambient d'entrajudà. Las còlas son definidas a partir d'un sociograma³⁷. Los mainatges respondon a diferentas questions coma « amb qual aimas trabalhar ?, amb qual aimas pas trabalhar ? », « amb qual aimas jogar ?, amb qual aimas pas jogar? », « a qual acceptas d'escotar ?, a qual acceptas pas d'escotar ? »

---

dans trois mois ceinture orange. La perspective est proche . Avec les gosses je voulais trouver des trucs pour qu'ils voient leurs progrès. Le type qui va au judo c'est pas pour être ceinture blanche. Il espère arriver à ceinture noire. [...] Là il y a un savoir, un savoir qui n'est pas un savoir, ça ne s'apprend pas par correspondance le judo. C'est du savoir-faire. Comme le savoir lire. C'est comme l'école primaire ce truc là.. »

³⁷ Catherine POCHET, Fernand OURY balhan d'exemples de sociogramas dins *Qui c'est l'conseil ? La loi dans la classe*, 1997, Matrice p.431-433

Capitol 6 – Escriure una monografia

Per comprene mai çò qu'es lo muditge selectiu, ai decidit de m'interessar a l'escritura monografica. Consistís de prene de nòtas sul debanament de la classa, de comparar los comportaments de l'enfant en foncion de l'organizacion, de relevar tot cambiament, per aprèp poder far una interpretacion.

De qu'es una monografia ?

L'escritura de la monografia es influenciada pel movement Freinet. En efiech, de revistas publicadas pel movement Freinet testimònian d'aquesta practica d'escritura tre l'annada 1920. Los regents prenon la costuma d'escriure sus lor practica e de publicar aquestes textes dins *L'Éducateur*.³⁸

Representa una aisina que descriu a l'encòp una practica de classa e una reflexion sus çò que s'i passa. De nombroses escruches monografics fan lor aparicion dins d'obratges o dins de trabalhs de recèrcas, justament dins son memòri³⁹ consacrat a la monografia, Corinne Péladan Lhéritier ne cita qualques uns.

La monografia es un esrich ont l'observator de çò que se passa dins la classa es lo regent.

Perqué escriure una monografia ?

Escriure sus la practica de la classa, es coma dobrir als autres la pòrta per far descobrir son univèrs. Lo regent a lo ròtle d'observator e d'escriure perque va descriure cossí se passa dins sa classa. En fach es un biais de balhar son testimoni, de partejar sa vision de veire.

Dins *De la Classe Coopérative à la Pédagogie Institutionnelle*, Fernand Oury respond a la question « perqué de monografias ? »

« Balhar la paraula, en defòra de la classa, a aquestes enfants qu'an pas res d'interessant a dire, mas que parlan, al Conselh o endacòm mai, es tanben balhar la paraula als practicians. Fauta de poder dobrir la classa, fauna d'un lengatge adequat: fasètz de monografias.⁴⁰ »

³⁸ Títol balhat a partir de 1939 a la revista dirigida per Freinet

³⁹ PELADAN LHÉRITIER Corinne, *La monographie d'écolier : un langage pour la pédagogie institutionnelle ?*, memòri defendut lo 06 de julh de 2012, p.71

⁴⁰ OURY Fernand, VASQUEZ Aïda, *De la Classe Coopérative à la Pédagogie Institutionnelle*, Vigneux : Matrice, 1981, p.566

« Donner la parole, hors de la classe, à ces enfants qui n'ont rien d'intéressant à dire, mais qui parlent au conseil ou ailleurs, c'est aussi donner la parole aux praticiens. Faute de pouvoir ouvrir la classe, faute d'un

Mas escriure una monografia es pas sonque descriure çò que se passa dins la classa. Cal ensajar de comprene la situacion e de se pausar de questions: perquè, cossí...

En efiech l'autor deu jogar lo ròtle d'un detectiu e doncas ensajar de relevar totes los indicis que l'ajudaràn a comprene plan çò que se passa.

Escritura acompanhada

Per interpretar los indicis, l'autor de la monografia deu pas demorar sol. A besonh d'ajuda per interpretar totes las traças qu'aurà relevadas.

René Laffitte explica que « *la monografia s'escriu en primèr dins la tèsta sens*

estilò. »⁴¹ Escriure una monografia es un art de legir la classa. Cal èsser capable de relevar las traças, per exemple en escrivent de nòtas sus un quasèrn, en prenent de fotografias, en arquivant los dessenh, los tèxtes, e totes las produccions de l'enfant. Per se far ajudar al moment d'interpretar los elements, es important d'escambiar amb d'autres personas.

Causir la monografia

Per mon memòri sul mudatge selectiu, ai causit d'escriure una mena de monografia sus Joan, l'enfant que parla pas a l'escòla. Mon objectiu èra de relevar e de comprene las situacions ont Joan èra incapable de sortir un mot de sa boca e tanben al contrari de notar los moments ont se sentissiá plan.

Lo fach d'escriure, de prene los dessenh, los tèxtes en fòtografia, de notar sus de grasilhas la participacion dels mainatges... me perrmetiá de gardar de traças de la classa., e doncas de i tornar dessús quand o voliái. Aquò es important perque quand sèm en classa, vesèm pas tot sulpic, mas en se retirant un pauc, l'interpretacion pòt cambiar. La monografia daissa de temps per se pausar, se questionar, comparar e adaptar. A la fin de la classa, dins mon quasèrn, en qualques mots aviái de besonh de pausar las causas que s'èran passadas pendent la jornada.

Una monografia se parteja amb los autres, cal pas demorar tot sol. A partir del testimòni que pòrta lo regent, es essencial d'escambiar los ponches de vista, de confrontar las diferentas interpretacions. Es doncas important de formar un grop per justament balhar la multiplicitat dels agaches. Existisson de grops de trabalh⁴², de grops de monografias ont justament partejan lors ponches de vista e escambian lors interpretacions en foncion de lors experiéncias. Pel moment participi pas a aquestes grops, mas demòri pas tota sola. Me pòdi

---

langage adéquat : faites des monographies. »

⁴¹ « *La monographie s'écrit d'abord dans la tête, sans stylo.* »

⁴² Los grops chamPIgnons repartits dins tota la França.

apoiar sus la còla pedagogica per escambiar. Agachar la classa de defòra balha una interpretacion diferenta.

Partida 3 – L'istòria de Joan

Capitol 7 – Son arribada a Calandreta

Fa dos ans qu'aculhissi Joan, un enfant que sofrís de mudítge selectiu. Nasquèt e demorèt a Buenos Aires, amb son paire argentin e sa maire francesa. Aval èran enrodats per la familha paternala e per d'amics. Mas dos ans aprèp la naissença de Joan e per de rasons professionalas los parents decidiguèron de s'installar en França.

La familha s'agrandiguèt : un pichòt fraire nasquèt e Joan faguèt sa rintrada en Mejana Seccion dins una escòla en defòra de Besièrs. A partir d'aqueste moment lo comportament de Joan captèt l'atencion dels parents. Joan semblèt perdut, inquiet quand rencontrava de personas novèlas. Capitèt pas de parlar en defòra del contèxt familhal.

Quand arribèt a Calandreta, coneissiái pas son istòria, son percor, èra tròp d'ora pels parents de se confisar. Serà doncas pauc a cha pauc que descobrirai Joan. Mas en qualques mots farai un resumit del raconte de la mamà qu'expliquèt l'escolaritat de Joan abans de dintrar en Calandreta.

Son escolaritat

L'annada en Mejana Seccion se passèt pas plan. Avia de bèlas dificultats per anar cap als autres alara passava sa jornada tot sol, tampat dins son mudítge. Parlava pas brica a sos camaradas e tanpauc als adults. Qualques mesas aprèp, la regenta inquieta per son comportament convoquèt los parents. Pendent l'acamp lor proposèt de passar d'examens psicologics. Los parents acceptèron, avián remarcat un cambiament de comportament tre la rintrada escolara e subretot una ànsia tre que partissiá de l'ostal. Rapidament Joan rencontrèt regularament un psicòlog mas pendent las sesilhas pas jamai sortiguèt un mot de sa boca. Aquel rencontre durèt sièis mesas e pas grand causa se passèt.

De mai en mai, los parents remarquèron lo malèsser de lor enfant a l'escòla e dins d'autres situacions a contèxt social. Joan èra incapable de parlar amb d'autres personas. E notèron que son ànsia grandissiá en foncion de la situacion.

Per encara de rasons professionalas, la familha deguèt mudar e doncas Joan deguèt cambiar d'escòla. La causida per l'inscriure dins una escòla Calandreta èra voluntària e plan socada. Los parents èran interessats per la Pedagogia Institucionala e tanben per l'aprendissatge en immersion d'una lenga novèla.

Totes aquestes cambiaments: ostal, escòla, lenga, pedagogia van pas complicar la rintrada de Joan ?

La rintrada de 2012-2013

L'annada 2012-2013 marquèt la dobertura de la tresena escòla calandreta a Besièrs.

Èra particulara perque anavi aculhir dins la classa una majoritat d'enfants que coneissiá pas lo foncionament de Calandreta : sus 23 mainatges sonque 6 èran l'an passat dins una altra Calandreta. Coma los autres mainatges, Joan anava descobrir la nòstra escòla e en particular la classa de Mejana Seccion cap al CE1.

Quand Joan arribèt a l'escòla èra acompanyat d'una drolleta que se sonava Alicia. Ela tanben anava seguir l'escolaritat dins la meteissa classa que Joan, ela en Mejana Seccion e el en Granda Seccion. Los dos se coneissián perque lors parents avián un projècte professional en comùn e partejavan lo meteis luòc d'abitacion dempuèi pauc de temps.

Los dos èran impressionats per la descobèrta del luòc, demoravan totjorn amassa sens se dire res e totjorn amb lo morre crespas. A la debuta, me fasiái pas de laguis, èra normal d'aver un tal comportament, mancavan de fisança e avián pas encara trapat las marcas. Lor caliá mai de temps. Mas mai lo temps passava, mai remarcavi que Joan participava pas a totas las activitats de la classa e en recreacion demorava tot sol completament al despart dels autres. Començavi de prene consciéncia que Joan refusava tota relacion amb los autres camaradas e tanben amb los adults. Dins la classa, aviá de dificultats a s'adaptar al foncionament, mostrava son malèsser pendent los moments de trabalh en grop o en autonomia. Lo sentissiái sovent perdut, l'agach dins lo vuèg. E tre qu'ensajavi de lo rassengar, sentissiái son inquietud augmentar.

Joan partejava pas de momentons amb los autres camaradas, aprèp son trabalh fasiái pas cap de talhièrs amb un autre enfant, partissiái al canton e esperava la fin del talhièr. De còps anava al canton bibliotèca mas durava pas tròp longtemps, anava recuperar sa plaça al canton e demorava tot solet. Quand lo vesiái coma aquò, li proposavi de talhièrs, l'acompanhavi cap als autres camaradas mas se tampava encara mai, lo cap clinat cap al sòl.

L'annada escolara de Joan se debanava dins un contèxte particular perque coma l'ai ja dich anava èsser una annada de descobèrtas mas tanben una annada de nombroses cambiaments. En particular, deviái arrestar en mitan d'annada per causa de comjat de maternitat. La transicion amb l'autra regenta se fasiái en doçor : èra venguda qualques jorns per rencontrar los mainatges e veire lo biais de foncionar.

A mon retorn es a dire al mes de junh, lo mudatge de Joan captèt mai mon atencion. La regenta que me remplaçava me contèt la dificultat de Joan per s'integrar dins la classa e tanben son comportament agressiu pendent una activitat esportiva.

Dins la classa, l'organizacion cambièt, los burèus èran dispausats en renguetas fàcia al tablèu. I aviá pas vertadièrament de còla quitament se a cada reng i aviá un cap de còla (sovent un CE1). A despart i aviá los burèus de la Mejana Seccion.

E dins aquesta nòva organizacion, Joan se trapava al primièr reng, fòrça pròche del tablèu e completament a drecha. Lo sentissiái perdut e encara mai a despart. Sa vesina lo podí pas tròp ajudar per exemple dins la reformulacion de la consigna perque pel moment aviá una pichòta color en comportament.

Quand Joan voliá exprimir un besonh fasiá parlar son còs : los uèlhs escarquilhats, las mans qu'arrèstavan pas de bolegar. Lo fach d'èsser isolat al moment del trabalh lo rassegurava pas e se vesí son inquietud grandir. Calí èsser mai atentiu a sas demandas.

Pasmens, la fin de l'annada foguèt marcada per un rescontre ric amb la mamà. Èra lo primièr còp que la mamà me parlava de mudatge selectiu. M'explicava en qualques linhas son investment dins l'associacion « Ouvrir La Voix ». Aquesta ajudava los parents a aculhir e a comprene mai l'enfant mutic. Me parlava tanben dels documents meses a la disposicion de las regentas, de las ajudas mairalas e animators per saupre çò qu'es lo mudatge selectiu.

Puèi me demandèt de contunhar lo programa d'acompanhament per ajudar a minimizar l'inquietud de son enfant. Consistissiá a venir lo matin dins la classa abans la venguda dels autres enfants e a jogar, legir, o dessenhlar per s'apropriar lo luòc. Aquel programa durèt fins a la fin de l'annada escolara, Joan aimava passar de temps amb sos parents. Pas un mot n'èra sortit de sa boca, per contra de còps quand arribavi lo matin dins la classa, un agach o un sorire crosava lo meu...

En resumit, èra una annada ont descobrissiái un enfant que sovent refusava lo contacte amb ieu mas tanben amb los autres. Son ànsia èra tament granda que l'empachava de participar a la vida de la classa.

La rintrada 2013-2014

Per Joan la rintrada va èsser diferenta de la de l'an passat perque coneis ja lo luòc, lo biais de foncionar e los mainatges. E subretot a passat una brava part de l'estiu a l'escola

amb sos parents que fasián d'òbras dins la classa novèla. Lo fach de passar de temps dins la classa amb sos parents, li a permés de s'acostumar al luòc e a las autras personas. Los parents se remplaçavan per avançar las òbras. Èra l'escasença per Joan de jogar amb d'autres mainatges e de crear de ligams. Es çò que va se passar amb Loís, que va èsser en CP coma Joan. Los dos van crear una amistat que va se perlongar en defòra de l'escòla. Cadun son torn, convidarà l'autre a son ostal.

Lo jorn de la rintrada, dins la cort, remarqui la complicitat entre los dos. Loís se tracha de Joan, l'acompanha dins totes sos desplaçaments çò que minimiza son inquietud. Joan sembla rasseguat, lo visatge es pas tampat, capita d'agachar los autres.

Dins la classa tre la debuta, Joan es mens ansiós, Loís s'installa a costat d'el al canton. Per l'organizacion de las còlas de trabalh, preni en compte aquesta complicitat novèla e doncas los dos se trapan a costat per trabalhar. Loís es fòrça atentiu als besonhs de Joan, per exemple, tòrna dire la consigna de trabalh o lo rasseguat per de mots e per de sorires :

« Es plan Joan ! » « As comprés ? » « Vòls d'ajuda ? »....

E Joan li respond per de signes de la tèsta o li fa comprene per de gèstes se a besonh d'ajuda o pas.

Participa a totes las activitats e se servís d'unas institucions de la classa mas de còps veirem qu'es encara una persona fragila.

Pendent l'annada, cambi mantun còp las còlas de trabalh e ne fau la proposicion al conselh de classa. Semblan pas perturbar de pas èsser amassa, al contrari Joan sembla acceptar d'autres relacions. Aquela dobertura cap als autres se tòrna sentir pendent la recreacion. L'an passat demorava solet sovent assetat sul banc en esperant la fin de la recreacion. Ara pren plaser a jogar amb los autres e tanben amb de mainatges de las autras classas.

Ongan los parents an arrestat lo programa d'acompanhament, trapan pas que n'a de besonh. Se son apercebuts d'un cambiament de comportament de Joan. Sembla mens ansiós per partir a l'escòla. E sovent a l'ostal parla de çò qu'a fach a l'escòla.

Joan e los autres

Per Joan, dire simplement « bonjorn », « mercé », « al reveire » releva de l'impossibilitat tre qu'es en defòra del contèxte familhal, mestreja pas son ànsia. E doncas per se protegir de las angoissas, se tampa dins lo muditge.

A l'escòla, Joan se trapa dins una situacion d'ansia permanenta, alara quinas relacions entreten amb los autres ?

Los camaradas

Quand Joan arriba a l'escòla per rintrar en Granda Seccion, va èsser dificil per el de construire una relacion amb los autres mainatges. En efièch, coma es un luòc qu'es a descobrir, Joan es sempre en situacion d'ansia. Per justament limitar l'estrès, Joan causís d'evitar tota interaccion amb los camaradas. Aqueste comportament se vei en particular a la recreacion. Joan va pas cap als autres e pòt pas entretenir una comunicacion verbala. Pasmens, lo fach de s'isolar, de demorar immobil, d'aver una actitud particulara : lo morre crespat, los uèlhs escarquilhats, la boca torcida, los pès e las mans totjorn en movement, tot aquò representa un biais de dire quicòm, coma per exemple, un besonh o un refús. Son de signes qu'apareisson quand l'ansietat de Joan es granda. Mas veirem pauc a cha pauc e subretot pendent sa segonda annada escolara a Calandreta que Joan capita de far baissat son inquietud.

L'agach dels camaradas cap a Joan sembla pas diferent de l'agach cap als autres mainatges, mas son conscients que per Joan es mai dificil de parlar davant la classa tota. Lor biais de li parlar, de l'ajudar es quand meme diferent. Se vòlon protectors. Son mai admiratius tre que Joan gausa parlar, e vòlon totjorn l'encoratjar. Per illustrar aqueste exemple, vau contar un episòdi que s'es passat ongan en debuta d'annada:

Sèm al mitan del mes de setembre e es lo moment poèsia. Joan lèva lo det per recitar la poèsia. Es lo primièr còp que demanda la paraula e tot lo mond sabon qu'aqueste gèst li demanda un grand esfòrç. Fins ara aviá ja levat lo det mas aprèp parlava pas. Aquí, sentissi que uèi es capable de parlar davant la classa. Es el qu'a decidit de o far. Quand li balhi la paraula, podèm sentir un ambient diferent, sos camaradas son vertadièrament captivats per l'intervencion de Joan. Degun gausa pas far de bruch per pas geinar Joan dins sa recitacion. Quand recita la poèsia, sa votz es intelligibla mas un pauc trantalhanta. Tot lo mond realizan qu'aquesta intervencion li demanda fòrça esfòrç. Son còs es a parlar de son malèsser : los uèlhs son baissats, los pès bolegan. Un còp la poèsia recitada, los mainatges l'aplaudisson. Li vòlon mostrar que son conscients de son esfòrç. La reaccion de Joan es

susprenenta e pro violenta, se met a plorar e a cridar. Los autres son un pauc estonats, pensavan li far plaser en li disent qu'èra fòrça plan. Comprenon pas sa reaccion. Mai los camaradas li parlan mai Joan plora e crida. Alara preni sulpic la paraula e expliqui als mainatges que per Joan es pas aisit de parlar davant la classa tota e que benlèu, lo fach de l'aplaudir, lo met pas a son aise, al contrari. Agachi Joan e li pausi la question : « Es lo fach de t'aplaudir que t'a fach plorar ? ». Joan me fa òc de la tèsta.

Lo fach d'aplaudir mòstra que Joan existís. Volguèron felicitar son coratge, son esfòrç mas, el, Joan vòl èsser considerat coma los autres e pas coma qualqu'un de diferent. Aqueste episòdi me fa pensar a la monografia de *Les « 3L » d'Angel ou L'accueil de la violence* ont René Laffitte comenta:

*« En seguretat, Angel en trapant, benlèu, una plaça disponibla, adòpta doncas un comportament e un lengatge confòrme a l'etica del luòc e del grop ont pòt investir son desir d'existir. »*⁴³

Èra un episòdi cargat en emocion perque Joan revendica son existéncia en participant al moment de poèsia e en mostrant sa colèra cap al grop de pas lo considerar coma los autres. Los crits, los plors mòstran qu'es tròp fòrt, tròp lèu per el. Vòl pas dire qu'aima pas aquò mas solament que coma es tan fòrt que li procura pas de plaser. Freud ditz : « *L'ànsia es çò qu'es al delà del principi del plaser.* »⁴⁴

Tre la rintrada, una relacion se crea entre Joan e Loïs e pauc a cha pauc grandís. Aquela relacion de complicitat se vei dins la classa mas tanben dins la cort e en defòra de l'escòla. Es una relacion fòrta, es çò que sonam lo transfèrt en psicanalisi.

La regenta

Pendent la primièra annada a l'escòla, Joan evita tanben tota interaccion amb ieu, sa regenta. Capiti pas de crosar son agach e quand ensagi de li parlar, son còs sembla ne sofrir : la tèsta clinada, lo morre crespat, lo boca torcida... Joan me parla pas a la debuta mas comunica amb ieu, es a dire que capita a s'exprimir amb son actitud, sos crits, sos plors mas tanben sos sorires, sos agaches, sos gèstes.

L'annada d'aprèp, Joan sembla mai en fisança, cerca las interaccions amb ieu e amb sos camaradas. En classa, ara lèva lo det per respondre a una question (es progressiu, en

---

⁴³ « *En sécurité, Angel ayant trouvé, semble-t-il, une place disponible, adopte donc un comportement et un langage conforme à l'éthique du lieu et du groupe dans lequel il peut investir son désir d'exister* ».

⁴⁴ « *L'angoisse c'est ce qui est au-delà du principe de plaisir* ».

primièr lèva sonque lo det e capita pas de parlar e puèi leva lo det e ditz un mot e enfin leva lo det e respond a la question).

Joan se revèla de mai en mai, çaquela existís totjorn una certana fragilitat. Quand es cansat se refugís dins lo silenci mas ara refusa pas totalament lo contacte amb los autres, per exemple en s'assetant a costat de ieu.

Los autres adults

Quand es en defòra de son ostal o d'un luòc ont se sentís plan, es a dire un luòc que lo met pas dins una situacion d'estrès, Joan a besonh d'èsser en fisança, li cal de temps per crear aqueste ligam amb la persona.

Amb las autres regentas sovent lo rencontre se fa dins la cort de recreacion. Se Joan a besonh d'anar als comuns, o se qualqu'un li a fach mal, lor va dire siá en demorant davant elas, lo morre crespat, siá en mandant Loís per demandar a sa plaça (es son intermediari). Joan lor parla pas directament mas es dobèrt e respond a son biais es a dire amb lo cap, amb de gèstes quand li pausan de questions.

Lo tantòst, los CP partisson dins una altra classa faire de lectura amb una altra regenta.

A la debuta Joan èra escafat, aviá de dificultats per prene sas marcas mas pauc a cha pauc a pres de plaser a participar a las activitats e a legir davant lo grop. Per Joan èra mens impressionant de parlar davant un pichòt grop de uèit mainatges que davant la classa entièra. Doncas s'acostumar a legir dins una classa mai pichòta es una transicion abans d'afrontar un grop mai important.

A la fin de l'annada, lo comportament de Joan es diferent cap als animators de l'escòla, e en particular quand se trapa a la cantina. En efiech, Joan respècta pas brica las règlas del luòc : se lèva de taula sens demandar, dança, crida, imita los crits d'animals...Pels animators, Joan es totjorn dins la provocacion. Sabon pas qué far : lo far sortir de la cantina, lo cambiar de plaça, li balhar de multas. Mas tot aquò cambia pas son comportament.

En classa a pas lo meteís comportament, al contrari es plan respectuós de las règlas. Perqué a un tal comportament a la cantina, es un biais de s'exprimir ? De far tombar la pression ? Aquela «deslinhança» del comportament seriá pas un biais meme anarquica d'evacuar çò que capita pas a dire ?

Als conselhs de classa e d'escòla Joan se fa fòrça criticar. Ensajam de trapar de solucion per l'ajudar a canalisar aquela pression. Pendent quelques temps, li proposam de manjar al

primièr servici amb los PS e la Mejana Seccion. Joan refusa pas, al contrari, sembla content d'i anar, los animators li balhan mai de responsabilitats.

Pendent l'annada escolara d'interveneires exteriors son venguts a l'escòla. Coma per exemple d'animators per aprener als mainatges a jogar al tambornet. Del temps de las seshas, Joan participa plan, es atentiu a las consignas e jòga amb plaser amb los autres camaradas. I a pas de comunicacion verbala amb los animators mas Joan mòstra son interès e sa volontat de plan far. Mas encara capita pas a mestrear son ànsia a d'unes moments. Es arribat pendent una partida que Joan foguèsse paralisat, semblava una estatua espaurugada. Avia paur de qué ? De pas plan jogar, de mancar la palma davant los camaradas de sa classa ? Èra pas un caprici d'un mainatge que volia pas mai jogar, èra completament paralisat per la paur, per las angoissas. Los animators avian de paraulas rassegurantas, l'an pas forçat a jogar. E Joan decidiguèt de contunhar de jogar, motivat pels encoratjaments dels animators de sos camaradas.

Finalament Joan posguèt mestrear son ànsia en participant al torneig de fin d'annada davant de centenas de personas. Fasiá vertadièrament partida de la còla, escotava los conselhs del cap, èra atentiu e subrepassèt son inquietud per ensajar de far ganhar la còla.

Pendent l'annada, d'autres personas intervenon dins l'escòla mas tanben en defòra. En particular de parents proposan d'activitats a l'entorn de l'òrt. Sovent es la maire de Joan que mena las activitats. Lo primièr còp, quand arribam a l'òrt, totes los mainatges son excitats. Daissam qualques minutas per se defolar, per prene lors marcas dins lo jardin puèi tre que los sonam e demandam lor atencion, tot lo mond se pausan e son atentius, levat Joan. Es encara excitat per la passejada, arresta pas de bolegar e quand sa mamà pausa una question al grop, Joan se despacha de respondre en sautant sus sa maire o en li copant la paraula.

Sa votz sembla a una votz de nenon, vòl far rire los autres e captar lor atencion. Sentissi la mamà geinada pel comportament de son dròlle, tanben los autres començan a èsser embestiats. Intervi en rampelant que las leis an pas cambiadas quitament se sèm sortits de la classa. Es important de respectar l'autre e de demandar la paraula per èsser escotat. Joan es atentiu a mas remarcas. Lo fach de remembrar las leis mòstra l'importància del lengatge que representa la lei per totes. Aqueste lengatge representa totes los enfants. Son

parlats per aqueste lengatge e aqueste lengatge lor parla. E aquò val per Joan mas benlèu qu'a besonh de mai de temps per èsser rassegurat e per saber faire coma los autres.

A partir d'aquí la mamà contunha son intervencion e balha la paraula a totes los mainatges de la classa. Es un moment fòrça agradiu, los mainatges s'interessan a l'activitat e escambian amb la maire de Joan en li pausant de questions.

Lo ròtle de cadun

L'escòla representa un luòc ont i a de nombrosas interaccions entre diversas personas : entre mainatges de la classa, entre mainatges de las autras classas, entre adults, entre adults e mainatges e tanben entre los diferents interveinaires de l'escòla.

Las interaccions permeton d'enriquesir las relacions entre las personas, e favorizar los escambis. Es un biais de mostrar que cadun existís. Mas avèm vist que las causas son complicadas quand un mainatge patís de mudatge selectiu. Fugís las relacions amb los autres per evitar las angoissas.

Doncas l'important es en primièr de metre en fisança l'enfant mutic per atenuar son inquietud e puèi l'acompanhar dins son evolucion.

Metre en fisança

Joan a besonh d'èsser rassegurat per de mots mas tanben per de sorires o meme per una atencion. Per el es important de veire qu'existís dins la classa, dins la cort, dins los autres luòcs de l'escòla.

Dins la classa, a mantunas represas avèm vist que los mainatges esitan pas a l'encoratjar, a lo felicitar quand remarcan d'esfòrces de la part de Joan. Avèm vist amb l'exemple precedent quand Joan recita la poèsia qu'es un moment emocionalament fòrt.

Tres meses aprèp, Joan recita una altra poesia. Los mainatges son atentius, e a la fin de la recitacion, aqueste còp, l'aplaudisson pas coma l'autre jorn per respectar la demanda de Joan : lo considerar coma los autres. Alara a la fin de la setmana pendent lo conselh, un mainatge lo felicita per aver plan recitat la poesia. Joan es content, accepta la felicitacion.

Aqueste biais de felicitar e de mostrar qu'an remarcat l'esfòrç per recitar, es un encoratjament, cal contunhar cap a aqueste camin. Tanben en utilizant aquí una institucion : lo conselh, Joan sembla mai l'acceptar, se sentís en securitat.

Acompanhar

Es de respectar lo ritme de Joan. De pas lo forçar a parlar mas al contrari de l'acompanhar, d'èsser present a costat d'el : jòcs pendent la recreacion, tornar dire la

consigne, mostrar que son aquí per l'ajudar e pas per lo jutjar. Elisa Shipon-Blum dins son libre *Comprendre le mutisme sélectif, guide à l'usage des parents, enseignants et thérapeutes*,⁴⁵ enumera d'aisinas, de biaisses de far, per ajudar l'enfant a s'integrar dins lo grop pendent la recreacion mas tanben per lo far participar en classa. Veirem que de causas proposadas son ja presentas dins la classa cooperativa e institucionala coma per exemple respectar son ritme, proposar de trabalhar en pichòt grop...

Quand se trapa dins una situacion ansiogèna, l'enfant mutic s'isola e refusa lo contact amb los autres.

Ara, en presentant l'organizacion cooperativa e institucionala, estudiarem las aisinas que totes los mainatges dispausan.

---

⁴⁵ Cf p.60-64

Capitol 8 – Joan dins la classa

Aculhir Joan dins la classa es l'acceptar coma tal, es a dire dins sa singularitat. Per aquò, la classa proposa mantunas dintradas als mainatges e serà Joan que causarà sa pròpia dintrada.

Quand comparam las doas annadas passadas a l'escòla, lo comportament de Joan a cambiat. La primièra annada èra dificila perque èra una annada de descobèrtas. Joan a pas encara de repèris, ni de ligams dins l'escòla.

Per contra l'annada d'aprèp, Joan comença de crear de repèris a diferents nivèls : coneis lo luòc, lo foncionament de l'escòla, los autres (camaradas e adults). Aquò li permet de pas enauçar son inquietud.

La classa representa lo luòc ont los mainatges passan de temps per aprene, escambiar e crear de relacions amb los autres.

Organizacion de la classa

La classa es l'espaci de trabalh ont los mainatges van seguir los diferents aprendissatges. Mas tanben representa l'endrech ont cadun a la possibilitat de parlar. Dins aqueste luòc de paraula, los mainatges pòdon escambiar e s'exprimir en tota fisança a quand lo desiran. La classa tanben es lo luòc per crear de relacions amb los autres mainatges e tanben amb l'adult.

La dispausicion de la classa es importanta per privilegiar los diferents luòcs de trabalh, de paraula e d'escambis amb los autres. E avèm vist que per Joan es indispensable per crear una situacion de fisança, es a dire un endrech ont se sentís plan, ont trapa sa plaça coma los autres mainatges.

Luòc de trabalh

Es lo luòc dels aprendissatges ont lo mainatge va trabalhar sol o en grop.

Ongan, per manca de plaça, la classa es dispausada tot en longor, totes los burèus son pas organizats en còlas. En efiech en foncion dels nivèls e del efectiu, ai causit de metre totes los CE en còlas e los CP en reng. Pasmens ai gardat la foncion de Cap (al nivèl de la color de comportament) per responsabilizar los mainatges e tanben per balhar mai d'autonomia al grop.

Per rapòrt a l'experiéncia de l'an passat, ai pres en compte l'importància d'enrodar Joan, de lo metre dins una situacion de fisança per pas augmentar son ànsia. E coma es a crear de ligams amb son camarada Loís, ai causit de los metre a costat. Tanben Joan es a costat de Lina que va cap als autres, aisidament. Los dos camaradas jògan un ròtle important per Joan : son los intermediaris entre el e ieu, per exemple, a la plaça de Joan me demandan son quasèrn.

Es un luòc que privilegia tant lo trabalh individual coma lo trabalh en grop. En efiech, los mainatges an a disposicion d'aisinas per trabalhar individualament, çò que lor permet d'avançar a lor ritme e d'èsser mai autonòms amb los fichièrs auto-correctius.

Lo trabalh en grop insistís sus las creacions collectivas coma lo jornal o la correspondéncia (per la letra collectiva), o suls moments de recèrcas.

Son de moments ont cadun apren fòrça a prepaus de l'autre e ont es important de prene en compte las remarcas dels autres. Es important de s'escotar, de s'entre-ajudar. Son d'escambis rics ont cadun mòstra de qué es capable.

Luòc de paraula

Es materializat dins la classa per la dispausicion dels bancs. Son en U per permetre a totes los mainatges de se veire. Aquí van parlar, contar, escambiar, exprimir lor ponch de vista...Es important d'agachar la persona que parla.

Dins ma classa se trapa al fons per crear una certana fisança. Es lo luòc de totes las institucions : lo Qué de Nòu, lo Bilanç, lo Conselh, las Presentacions (de causas e de tèxtes) mas tanben es lo luòc dels moments fòrts coma la lectura de las letras dels correspondents o la sortida del jornal.

Es lo meteis luòc ont nos acampam tre la debuta de la classa per nos dire «bonjorn» e a la fin de la jornada amb lo bilanç per nos dire «al reveire».

Dins aqueste luòc anam veire Joan avançar dins la classa e prene mai d'assegurança. Es un luòc ont se sentís de mai en mai plan. Es respectat e se ne servís dins los moments importants (Conselh, bilanç) e sovent es lo luòc ont se refugís (per exemple quand es cansat, en fin de jornada).

Luòc de talhièrs

La classa porgís als mainatges la possibilitat de passar lo temps ludicament quand an acabat lor trabalh. Son de talhièrs repartits dins la classa: bibliotèca, ordenador, jòcs de societat... Es l'escasença d'escambiar, de partejar un momenton amb los autres de la classa.

Es important de metre en plaça de règlas dins la classa pel bon foncionament. Cal pas geinar los camaradas dins lo trabalh.

Règlas e libertat

Per far plan foncionar la classa, es necessari, d'un costat de pausar de règlas, es a dire de definir los dreches e los devers de cadun; e d'un autre costat de daissar una certana libertat perque cada mainatge deu evolucionar a son ritme. La classa doncas deu èsser un luòc de règlas mas tanben ont cada mainatge se pòt exprimir en tota libertat. Es el que causís d'utilizar aqueste luòc o pas. Se ne sentís pas lo besonh, o fa pas. Per contra, ieu serai atentiva als besonhs de cadun.

Un luòc reglementat

Avèm vist qu'una classa porgís d'autres luòcs: un luòc de trabalh, de paraula e de talhièrs que foncionan de còps al meteis temps. Es doncas essencial de far respectar cada luòc per pas geinar los mainatges qu'utilizan los autres luòcs. Lo fach de metre en plaça de règlas permet de prene consciéncia de l'importància de respectar l'autre, de metre un òrdre dins la classa, dins lo grop.

Aquí insistirai mai sus las règlas del luòc de paraula perque anam veire qu'es dins aqueste luòc que Joan va evolucionar, va començar d'existir coma un autre mainatge.

De nombrosas institucions se debanan dins lo luòc de paraula, en particular lo Qué de nòu, lo Bilanç meteò e lo Conselh. L'espaci que representa lo luòc de paraula es lo «canton».

Totes aquestes moments son definites per de leis plan afichadas dins lo luòc :

« Escoti lo que parla », « Lèvi lo det per demandar la paraula », « Çò que se ditz aquí sortís pas », « me trufi pas ». E seràn remembradas a la dobertura del moment institucional.

Un luòc securizant

Parlar davant lo grop es dificil. Los mai angoissats an besonh de repèris. Un luòc, de leis, de limits e un lengatge es çò que sonam los 4 L. L'enfant se deu sentir en fisança, protegit pendent los moments de paraula ont de còps parla de causas mai personalas. Lo fach de metre de règlas balha una proteccion al luòc. Los mainatges pòdon pas faire çò que vòlon, i a de leis que cal respectar.

Tanben son de moments plan ritualizats : lo president los dobrís e puèi los tampa, utiliza de frases claus : « Balhi la paraula a .... », « De questions, de remarques ? », « Passam. »

Son de frases que rassegaran los mainatges los mai ansioses perque s'acostuman a aquestes rituals. Lor balhan de repèris.

Libertat

La classa es pas solament una luòc de règlas e de restriccions. Pendent los moments de paraula, l'enfant a la libertat de causir d'i participar o pas. Pas jamai lo regent fòrça l'enfant a parlar, mas li proposa totjorn de s'i inscriure. D'enfants participan pas jamai a d'institucions coma per exemple lo Qué de nòu. Lo jorn ont o fa l'enfant mòstra qu'es en fisança, qu'ara se sentís en securitat per o far. Es el que causís lo bon moment per parlar davant lo grop. Dins ma classa ensagi de marcar dins un quasèrn la participacion dels mainatges als moments de paraula, justament per veire lo que parla o pas pendent aquestes moments.

La classa balha una altra mena de libertat quand considera los esfòrces faches per l'enfant. En efiech de còps a besonh de se pausar, de bufar perque sas responsabilitats li pèson. Es coma un pauc se metre entre parentèsis lo temps de prene de fòrça e de tornar a sas responsabilitats.

Coma l'avèm vist abans, lo mainatge circula dins la classa, demòra pas estatic. E mai lo mainatge aurà una color nauta en comportament, mai la classa li balharà de dreches.

Descobèrta de l'autre

La classa es lo luòc ont lo grop se va descobrir. Cada mainatge a un biais diferent de soscar, de parlar, de se dobrir als autres. E a traves los diferents espacis e moments, cadun trapa sa plaça. La classa es pas un espaci tampat, proposa de se dobrir cap a l'exterior per d'activitats diversas que demandan una cooperacion del grop.

Lo fach de se dobrir cap a l'exterior fa existir encara mai la classa. Permet de s'enriquesir, d'escambiar amb d'autres personas que foncionan pas del meteis biais.

Escambis amb l'exterior

Lo jornal e la correspondéncia son doas activitats que permeton una dobertura cap a l'exterior. L'interés d'aquestes escambis es de veire que tot lo mond son diferents. Una classa sembla pas a una altra.

Amb lo jornal, la classa fa conéisser lo tèxte liure, lo trabalh cooperatiu per acabar aquel projècte. Es un biais de s'exprimir e de comunicar. Los tèxtes dels mainatges aquí son valorizats perque son legits per d'autres personas, çò que fa existir la classa.

La correspondència representa tanben un biais de se dobrir cap a l'exterior. Amb los escambis de letras collectivas e individualas amb una altra escòla los mainatges escambian una relacion, créan de novèls ligams.

Sortir de la classa

Celestin Freinet a mostrat l'importància de sortir d'entre las parets de la classa per anar descobrir lo mond amb la creacion de la classa-passejada.

Sortir de la classa permet de se dobrir cap als autres, de descobrir de luòcs. Son de moments privilegiats ont l'afectiu rescontra lo cognitiu. Son de sortidas que pòrtan de sens pels mainatges.

Per Joan a la debuta sortir de sos repèris èra un pauc complicat, sentissiái son inquietud.

Me caliá lo rassegar en l'informant d'ora per cada sortida. A pas jamai mancat una sortida e a plan participat a la classa de descobèrta, luènh de sa familha. Per el, las sortidas èran l'escasença de crear de ligams amb los autres : los de sa classa, mas tanben los de l'exterior. Las sortidas an permés a Joan de se dobrir, d'èsser en fisança e de crear de ligams.

Capitol 9 – L'evolucion de Joan dins las institucions

Se comparam las doas rintradas de Joan, vesèm de cambiaments dins son comportament. La primièra annada Joan es fisicament present dins la classa mas demòra passiu. Espera que lo temps passe perque a de difficultat per dintrar dins la classa.

L'annada d'aprèp es diferenta, Joan es mens ansiós perque a de repèris e subretot comença d'èsser en fisança dins la classa e tanben amb los autres. Doncas Joan va venir de mai en mai actor e va causar lo luòc per o far. Son las institucions e los moments cooperatius.

Son de moments que permeton a Joan de se dobrir als autres, d'èsser actiu e de se confisar.

Se dobrir als autres

Mantuns momentons permeton a Joan de se sentir d'aise, e doncas de se dobrir a l'autre. Accepta de mai en mai lo contacte amb los autres camaradas e amb ieu. Accepta de cooperar, d'escriure a un correspondent que coneis pas, de dictar una istòria. Pauc a cha pauc Joan pren una plaça importanta dins la classa e crea de ligams amb los autres.

Lo Jornal

Tre la dobertura de l'escòla avèm decidit amb la còla pedagogica de far un jornal comun, al luòc de ne far un dins cada classa. La rason d'aquela causida èra que pel moment los parents coneissián pas tròp lo foncionament de l'escòla. Lo fach d'escriure çò que se passa dins l'escòla balha una vision d'ensem.

Dins la classa trabalham sus de tèxtes liures es a dire qu'un mainatge escriu una istòria sus un subjècte de sa causida e puèi ne fa la presentacion en classa dins lo moment previst dins l'emplec de temps. Lo tèxte causit pels autres mainatges serà mes dins lo jornal de l'escòla. Escriure es plan mas quin interès pel mainatge s'es pas legit per d'autres personas. Doncas l'objectiu del jornal es de far circular los escriches de las classas.

Metre los tèxtes dins lo jornal demanda un trabalh cooperatiu de totes los mainatges. En efiech, cadun va i portar quicòm.

En primièr, i a la mesa al ponch del tèxte, s'agís de netejar lo tèxte de sas errors. Es un trabalh collectiu ont cadun mena quicòm per enriquir lo tèxte.

Un còp la mesa al ponch acabada, un grop de trabalh se carga d'estampar lo tèxte. E puèi cal ilustrar l'istòria. Cada mainatge participa a l'elaboracion del jornal en foncion de sas competéncias. Es un trabalh de cooperacion ont los mai grands ajudan los mai pichons : picar o estampar, ilustrar, acrancar.

La participacion de Joan se fa de mai en mai importanta. En particular per l'illustracion de las istòrias. Pren plàser a i participar e s'aplica fòrça. Es atentiu a las consignas balhadas per son cap. Crear un jornal es èsser capable de se dobrir als autres : escotar, ajudar e escambiar. E Joan comença a prena sas marcas e a se sentir plan pendent aqueste moment ont tot lo mond se parla, s'escota, s'ajuda... Joan se dobrís tanben a las autras classas perque coma es un jornal d'escòla la cooperacion se fa tanben entre eles. Doncas Joan es capable ara de cambiar de luòc per anar ajudar los mainatges de la classa TPS / PS per exemple per acrançar lo jornal o faire de pocadors.

La Correspondéncia

Ongan ai decidit de proposar a la classa de correspondre amb una altra Calandreta de Besièrs. S'agís d'una classa de CP / CE coma nautres. Pendent lo conselh de classa expliqui que farem de letras collectivas e puèi que cadun aurà un correspondent. A l'anòncia de la proposicion, totes los mainatges son fòrça contents, me pausan mantunas questions e me demandan en particular quand començarem la correspondéncia. A aqueste moment vesi Joan ansiós, son morre crespat, la boca torcida. Li demandi se tot va plan. Baissa la tèsta e se met a plorar. Dins sos crits, sentissi totes sas pauras. Paur del desconegut, paura de l'autre. Li demandi perqué plora mas el, crida encara mai fòrt. Alara ensagi de li pausar de questions: «es a causa de la correspondéncia » ? Me fa òc amb lo cap. « Vòls pas aver un correspondent » ? E ara me fa non totjorn amb lo cap. « Escota es plan de reçaupre de letras e tanben de ne fargar. T'en fagues pas, tos camaradas t'ajudaràn per la legir e per l'escriure ». Sembla se calmejar un pauc alara decidissi de cambiar de subjècte. Dins mon cap me questionni cossí se debanarà lo jorn quand reçauprem las letras individualas ?

Lo jorn J arriba. Sèm totes recampats al canton e comenci de far la distribucion. Es un grand moment pels enfants. Son al meteis temps fòrça contents e fòrça curioses de descobrir lo nom de lors correspondents.

Quand es lo torn de Joan, se leva e sembla impatient de dobrir la letra. En fach a la meteissa reaccion que sos autres camaradas : es excitat e gaujós. Joan se precipita a son burèu per començar a legir sa letra, es acompanyat d'un camarada, un autre CP que capita de legir tot sol. Joan se daissa ajudar e un còp la letra legida pren son borrolhon e comença d'escriure de mots tot sol en s'ajudant de la letra de son correspondent. Dins la classa regna un ambient particular, los mainatges son captivats per çò que fan e al meteis temps son

atentius als besonhs dels camaradas. Joan accepta l'ajuda dels autres, mòstra çò qu'a ja escrich. Es fòrça actiu e dobèrt e aquò lo remarcam dins son actitud. Escambia d'agaches amb sos camaradas, s'interessa a las letras dels autres. Pren lo temps per s'aplicar. Las paurs qu'aviá ressentidas quand aviái anonciat la correspondéncia, ara an desaparegut e an daissat plaça a la jòia.

Sens paraula Joan mòstra que çò qu'es a far li agrada. Pren plàser a escriure per èsser legit per son correspondent. Los parelhs son faches en foncion del nivèl d'escritura dels mainatges mas tanben per rapòrt als centres d'interés.

L'autre grand moment de la correspondéncia arriba quand los correspondents se rencontran. Aquel rencontre se debanèt dins nòstra escòla perque voliam convidar l'autra escòla a festejar la prima dins nòstre òrt. Representa un bèl moment perque los mainatges se van descobrir fisicament. Aprèp qualques letras escambiadas entre eles, los mainatges son curioses de se veire perque cadun dins son cap a imaginat fisicament son correspondent. Lo moment tant esperat, arriba e quand los correspondents dintran dins l'escòla, nos metèm en redond e cadun en qualques mots se presenta e ditz lo nom del mainatge amb qual fa la correspondéncia.

Aquela presentacion se fa dins la retenguda e timiditat, son impressionats de parlar davant un quarantenat de personas. Quand lo torn de Joan se sarra, es angoissat, a de dificultat per demorar assetat e son morre es tampat. Insistissèm pas e demandam sonque al correspondent de se manifestar. Aquí Joan es incapable d'agachar los autres ni de demorar amb lo grop, li demanda tròp d'esfòrç. Cossí se va passar la jornada tota ? Cossí se va comportar lo correspondent davant l'actitud de Joan ? La jornada es organizada a l'entorn dels binòmes de la correspondéncia, es a dire que van faire totas las activitats per dos. Es vertadièrament un jorn per descobrir e conéisser l'autre.

Entre Joan e son correspondent i a pas de comunicacion parlatgièra per contra i a d'escambis entre eles coma per exemple en acceptant de se balhar la man pendent las passejadas, en dançant amassa, en s'agachant, o ja en coneissent lo rèirenom..

Sens paraulas Joan e son binòme an creat una vertadièra relacion.

Lo dessenh contat

En Granda Seccion, Joan descobrís lo dessenh contat. Dessenha puèi deu contar una istòria en relacion amb lo dessenh. Per Joan es un moment dificil. A la debuta vòl pas

dessenhar e puèi quand o fa son ànsia es tament granda que capita pas de contar l'istòria. A la debuta l'acompanhi (o l'Ajuda Mairala) en li pausant de questions e el me respond de òc o de non amb lo cap. Un jorn a pas respondut, doncas ai daissat lo dessenh sens tèxte (**Annèxa 2, dessenh5**).

Sos primièrs dessenh representan un pauc totjorn la meteissa causa : un ostal (**Annèxa 2, dessenh 1 e 2**). Cossí l'interpretar ? Es una marca de son ànsia, la paur de mudar encara un còp ?

Las colors que Joan utiliza lo mai sovent son l'irange e lo jaune. Benlèu que son sas colors preferidas. Li ai pausada la question mas m'a pas respondut.

Tanben en debuta d'an los dessenh son pas colorats en entièr (**Annèxa 2, dessenh 3 e 6**). Es una activitat que li demanda de bèls esfòrces e de concentracion. Capita pas de demorar tròp longtemps davant son fuèlh.

En CP, ara sap çò qu'es lo dessenh contat. Sembla mens inquiet pendent l'activitat A la primièra sesilha, dessenha mas conta pas res. Insistissi pas. Li pausi pas de questions per pas far grandir son ànsia (**Annèxa 3, dessenh 1**).

Lo còp d'aprèp , lo dessenh es plan colorat, reconeissèm totas las causas. D'una pichòta votz Joan ditz dos mots : « camion » e « confettis ». Ensagi de comprene l'istòria en li pausant de questions mas Joan es coma arreatat, los uèlhs dins lo vuèg. Obteni pas mai de responsas (**Annèxa 3, dessenh 2**).

Per ajudar los CP a èsser autonòms a l'escritura de lor istòria, dempuèi qualques setmanas metèm en plaça un repertòri de mots. Es un pichon classador ont son repertoriats de mots acompanyats de lor illustracion. Los objectius d'aquela aisina son diverses, permeton de balhar mai d'autonomia als mainatges, de balhar d'inspiracion per escriure una istòria e de balhar l'ortografia dels mots.

Lo dessenh contat es l'escasença d'utilizar aquela aisina, e Joan comença de se ne servir.

Un mai grand l'ajuda per escriure los mots que son pas dins lo repertòri : « se passeja » e « rencontra ».. Doncas sus son quasèrn, Joan a escrich los mots següents : « un batèl », « se passeja », « rencontra », « una balena ». Li demandi se pòt me contar l'istòria e Joan tot doçament me la conta : « Un batèl se passeja e rencontra una balena ». E ieu l'escrivi en dejós de l'illustracion (**dessenh n°3**).

Joan a de dificultats en grafisme mas aquí mostra l'esfòrç d'escriure tot sol. Li proposi de li tornar escriure la frasa en dejós. Es d'acòrdi (**dessenh 4**).

Aquí me rendi compte del percor qu'a fach Joan, el que podí pas sortir un mot de sa boca, passa per l'escritura per aprèp poder me contar l'istòria. Pels **dessenhs 5 e 7**, Joan passa directament a la dictada a l'adult, son d'istòrias pro longas e Joan capita de me las contar .

Entre aquestas doas istòrias, Joan refusa de parlar.

Pel dessenh contat, Joan dintra dins la classa progressivament. A partir d'un dessenh, puèi d'una istòria que li agrada de partejar, Joan comença a metre de mots dessús, e pauc a cha pauc de frases. Balha l'impression de se dobrir cap als autres.

De còps es pas disponible per o far, es cansat o ansiós e se tampa dins son silenci.

Pel moment a pas jamai presentat sos tèxtes, per contra a fach lo secretari dos còps.

Devenir actor

Quand Joan descobrís pel primièr còp l'escòla Calandreta, demòra observator, es a dire qu'es dins la classa mas pel moment es pas actiu. Pendent la primièra annada gausa pas o capita pas de s'apropriar los moments que li facilitaràn sa dintrada dins la classa. Devon èsser de moments ont Joan se sentirà en seguretat, protegit per de leis, pel respècte de la paraula. De moments que pòdon minimizar l'ànsia de Joan e lo menar al camin de la fisança. Tre sa rintrada en CP anam veire que Joan s'apropria aquestes moments protegits ont pòt gausar parlar, balhar son vejaire, mostrar qu'es actor dins la classa coma los autres mainatges.

Lo Conselh

Es l'institucion que regula la vida de la classa. Es lo moment de dire quand las causas van plan o pas. Los mainatges que vòlon s'inscrivon dins las diferentas rubricas:

- Informacions
- Proposicions
- Questions / Demandas
- Remarcas / Criticas
- Felicitacions / Mercejaments

Lo president dobrís lo conselh e distribuís la paraula. Lo secretari escriu lo nom dels enfants per cada rubrica e tanben escriu e legís las decisions presas pendent lo conselh passat.

Pendent sa primièra annada dins l'escòla, Joan utiliza pas ges lo conselh per reglar las causas. Per contra es totjorn present e escota çò que se ditz. Un jorn un camarada lo felicita perque aviá plan jogat amb el. Demandi a Joan se a plan ausit la felicitacion de son camarada, me respond de òc amb la tèsta mas es pas d'aise perque totes los agaches son sus el.

L'annada seguenta Joan se servirà del conselh dos còps e tanben los autres van començar a gausar lo criticar. Veirem que per rapòrt a l'an passat Joan es actiu dins lo conselh, va capitar de dire las causas que li pesan o tanben se defendre quand traparà que la critica de l'autre es pas fondada.

Lo primièr episòdi important es quand Lina demanda la paraula per far una critica cap a Joan. Son biais de començar, mòstra qu'es una critica particulara. Es lo primièr còp que Joan va èsser criticat.

« Vòli far una critica, sabí que benlèu va plorar mas me lo cal dire perque es pas plan çò qu'a fach. Doncas critiqui Joan perque dins la cort pendent la recreacion es totjorn a atissar las filhas, per exemple nos tira los pels o nos grafinha ».

Quand Lina es a dire sa critica, Joan a aquela actitud particulara : los uèlhs baissats, los pès en movement, lo morre que fa de moninariás. Un còp la critica acabada, balhi la paraula a Joan mas la pren pas. Lo sentissi pas plan, es en situacion d'ansia.

Alara un camarada demanda la paraula per explicar la rason de son comportament : « Es verai, mas es pas lo sol de o far, ieu tanben o fau mas es per jogar ».

Aquela intervencion mòstra la volontat d'ajudar Joan, Loís s'exprimis a la plaça de Joan.

Tòrni prene la paraula e remembri las règlas de la cort. Es pas un jòc d'atissar los autres. Doncas proposi de far pagar la multa «atissar» als dròlles. Son d'acòrdi. Joan accepta, crosa mon agach e me ditz òc de la tèsta. Podèm passar.

Al mes d'octobre, un moment fòrça important se va passar. Pendent un conselh, la classa deu parlar del comportament d'un daurat per veire se de causas an cambiat o non.

Los grands en comportament prenon la paraula e defendon lor ponch de vista. Joan lèva lo det e exprimís, el tanben, son vejaire : « Il faut qu'il reste doré parce qu'il fait trop de bruit en classe, ça m'empêche de travailler ». Clarament Joan ditz çò que pensa d'aqueste mainatge. Son comportament a pas cambiat, al contrari contunha de desrengar la classa.

En fin d'annada, Axèl critica Joan perque l'a butat. Mas aquel sembla pas d'acòrdi amb la critica e se met a cridar. Es un signe de contèsta. En tant que president preni la paraula e demandi a Joan se l'a butat. D'un biais pro viu fa non de la tèsta e contunha de cridar. Coma Joan sembla pas acceptar la critica, pausi la question : « I a un testimòni qu'a vist Joan butar Axèl ? Pas de responsa mas Joan contunha de manifestar son desacòrd. Alara ensagi de comprene cossí s'es passat, e pausi de questions a Axèl. Aquèl sembla perturbat per l'actitud de Joan. E ditz : « benlèu que me voliá pas butar, èrem a jogar. L'a pas fach exprès ». Sulpic Joan se calmeja e fa òc amb lo cap. Lo problèma es reglat.

Per aquestas anecdòtas, vesèm l'evolucion de Joan. Pren de mai en mai d'assegurança e de fisança en se e en l'institucion. Ara Joan es capable de se defendre, de dire son desacòrd, d'exprimir son vejaire. Demòra pas passiu quitament se se servís pas totjorn de la paraula.

Los Mestièrs

Quand Joan arriba dins l'escòla per son annada en granda seccion, descobrís lo conselh de mestièrs. Es un moment ont proposam de responsabilitats per far avançar la classa. Pendent aqueste momenton, lo sentissi perdut, pas tròp d'aise, e doncas quand li proposi d'aver un mestièr, Joan refusa, fa de non amb la tèsta. Insistissi pas mas a cada conselh de mestièr li tòrni pausar la question.

L'annada seguenta, tre lo primièr conselh de mestièrs Joan causís un mestièr. Es responsable del lum, es a dire que deu pensar de l'alucar e de l'atudar. Los primièrs jorns, pensa pas totjorn de o far mas pauc a cha pauc o fa seriosament e esita pas a mostrar son malcontentament se qualqu'un o fa a sa plaça. Se met a fronzir las ussas, a cridar o emet un gronhament de colèra.

Sembla qu'aqueste primièr mestièr li conven plan e pren plaser de lo far, e pasmens al conselh seguent, Joan lo cambiarà. A cada mainatge pausi la meteissa question : « Vòls gardar o cambiar lo mestièr » ? E quand arriba al torn de Joan me respond d'una votz

tremolanta : « Cambiar ». Son còs es clinat sul costat, los uèlhs cap al sòl, e los pès arrèstan pas de bolegar.

Un còp qu'ai pausada la question a totes los mainatges, proposi un mestièr e los que son interessats lèvan lo det. Se dos mainatges vòlon lo meteis mestièr, revesissèm. Quasiment a la fin del conselh, Joan a pas encara causit de mestièr e ara ne demòra qu'un: recaptar los quasèrns. Cada enfant a la responsabilitat de recaptar son quasèrn sus la laissa de la classa mas a la fin de la jornada i a tojorn de quasèrns recaptats al marrit endrech. Es un mestièr important perque quand es plan fach permet de perdre pas de temps lo lendeman per començar lo trabalh. Joan accepta de far aqueste mestièr mas sembla pas tròp estrambordat.

Los jorns passan e efectivament Joan pensa pas a far son mestièr, doncas pendent lo conselh de classa fau la remarca que lo mestièr dels quasèrns es pas brica fach. Joan es fòrça ansiós, sas cambas son tojorn en movement, sa boca es torcida.

Fau sonque la remarca qu'es damatge de perdre de temps per trapar los bons quasèrns. Alara un mainatge proposa pendent quelques jorns de l'ajudar per pensar a far son mestièr.

Demandi a Joan s'es d'acòrdi, respond de òc amb la tèsta e subre-sauta sul banc. Sembla content perque la proposicion èra facha per son melhor camarada: Loís. Pendent quelques jorns lo mestièr es plan fach mas tre que Loís lo daissa tot sol, lo fa pas mai e mostra que li agrada pas de lo far.

Lo cambiament de mestièrs se fa a cada retorn de vacances. Quand lo jorn J arriba per los cambiar, Joan es atentiu e tre que li demanda se cambia o garda lo mestièr, respond sulpic e d'una votz clara : « Cambi ». Ara sembla solatjat, lo fach de daissar aqueste mestièr, li tira un pes. L'expression de son visatge es mens tampat, Joan sembla dobèrt per un autre mestièr. Mantun còp son agach se crosa amb lo meu.

Finalament causirà lo mestièr de la pòrta e per mostrar son contentament farà un grand sorire. Es un mestièr fòrça simbolic, es el que fa dintrar e sortir los camaradas.

Tre lo conselh acabat, Joan s'afana de far son mestièr e doncas de se metre davant la pòrta de la classa. Aqueste vam se veirà pendent tota la durada de son mestièr. E coma pel mestièr del lum, se qualqu'un ensaja de lo far a sa plaça, se met en colèra. Aqueste mestièr lo gardarà dos còps, puèi lo cambiarà per prene lo mestièr de recaptar la bibliotèca. L'a pas vertadièrament causit, es lo sol que demorava. Quitament se Joan a pas agut lo mestièr que

voliá, a mostrat pendent lo conselh qu'èra actiu e que balhava d'importància a de mestièrs en levant lo det.

Lo mestièr recaptar la bibliotèca se farà rarament, per contra quand li demandi de lo far s'afana d'i anar.

Lo Mercat

Pendent la Granda Seccion, Joan descobriguèt l'existéncia de la moneda en classa: la catarineta. Servissiá d'una part a pagar lo trabalh fach en classa, lo trabalh individual e los mestièrs e d'autra part a pagar las multas se las règlas de la classa o de la cort èran pas respectadas. Mas tanben en fin de setmana permetiá a l'enfant de crompar una joguina o de bonbons pendent un moment particular : lo mercat.

En debuta d'an quand installi lo primièr mercat dins la classa, Joan es completament perdut e espaurugat. Es immobil, tetanizat, los uèlhs plantats sul sòl. Pendent que los autres mainatges mòstran lor excitacion e impaciéncia : bolegan sus plaça, fan de comentàris sus las joguinas del mercat.

Dobrissi lo mercat e soni los enfants un per un amb l'ajuda de l'ajuda mairala. Quand es lo torn de Joan, en primièr refusa de venir, e puèi accepta d'anar amb ieu cap a la taula del mercat. Joan es ansiós, a de dificultat per se mestrejar, e tot son còs exprimís son malèsser : sos uèlhs bolegan dins totes los sens, ara demòra pas pus en plaça, vòl partir de l'espaci. Li demandi se vòl crompar quicòm. Me respond pas, son agach me fugís. Doncas insistissi pas e li proposi de tornar a sa plaça al canton.

Los mainatges son estonats per la reaccion de Joan, l'agachan mas li dison pas res.

Joan aurà lo meteís comportament pendent dos mercats a la seguida e puèi un jorn decidirà de crompar un trin. Aviái remarcat pendent la mesa en plaça del mercat, l'interés que portava Joan per la joguina. Al canton, semblava mai tranquil que los autres còps. Seguissiá de l'agach tot çò que metiái sus la taula e en particular lo trin.

A partir d'aqueste jorn, Joan prendrà mai de plaser a participar al mercat. Ara refusa pas de venir, per contra sovent crompa pas res perque l'interessa pas, alara me tòrna sulpic son pòrtamoneda e tòrna al canton un pauc decebut.

Ongan, lo mercat se debana d'un biais un pauc diferent. Ara soi pas la sola a vendre. Es una decision del conselh : los mainatges an lo drech de portar una boita per vendre de

vièlhas joguinas (amb l'autorizacion dels parents) o de produccions personalas (dissenhs, tèxtes, bricolatges, còcas...).

Qualques mainatges portaràn lor boitas de mercat, e Joan menarà un bocal de tèrra volcanica amb de bricolatges faches amb sa mamà.

Quand lo jorn del mercat arriba, Joan es content d'installar son mercat sus son burèu. Es acompanhat de tres autres camaradas. Un còp lo mercat tapat, Joan a quasiment tot vendut, per contra posquèt pas crompar çò que li agradava sus la taula d'un camarada. Joan sembla decebut e perturbat. Benlèu qu'a pas capitat de far comprene a son camarada qu'una joguina l'interessava e doncas un autre l'a crompat a sa plaça.

Aprèp aqueste episòdi serà lo darrièr còp que vendrà al mercat.

Se confisar

Parlar davant los autres es tanben se confisar, dire de causas mai personalas, de causas que nos tòcan, que nos semblan importantas. Dins la classa, i a de momentons de paraula que permeton de metre l'enfant en fisança, en seguretat. Son de momentons que permeton a l'enfant de se descargar de quicòm de pesuc se vòl.

Lo Bilanç

Representa lo moment que tampa la classa. Los mainatges se confisan e dison cossí se sentisson, cossí an passat la jornada a l'escòla.

L'an passat a cada bilanç metèu Joan semblava ansiós. L'ai jamai forçat a parlar mas li ai totjorn proposat de o far. De còps Joan mòstra lo simbòl amb la man mas tre que li demandi se vòl explicar perqué, baissa lo cap. Mas sovent i participa pas e sembla esperar la fin del bilanç coma una desliurança.

L'annada d'aprèp, lo bilanç metèu representa per Joan un biais de parlar de son inquietud. Pel moment pas forçadament amb de mots, mas amb de simbòls formats amb la man : solelh, nívol, auratge. E ongan Joan se ne servís mai d'un còp. A la debuta mòstra la man sens pas res dire, e lo president l'ajuda en li pausant de questions : « Sès cansat ? » « As plan jogat ?...»

Sa participacion es irregulara, benlèu que Joan ressentís pas lo besonh de far partejar sas emocions tot lo temps, o benlèu qu'es incapable de o far. Li demanda tròp

d'esfòrç. Pasmens pauc a cha pauc Joan es capable de se confisar e de parlar de causas que lo tòcan prigondament. A la fin del mes de mai, Joan fa lo simbòl de sa jornada, es un auratge. Quand lo president li balha la paraula Joan explica que pendent la nuèit son pichòt fraire es partit a l'espital. Sembla fòrça inquiet. Demandi la paraula al president per ensajar de lo rassegar amb de mots, e el me respond amb un sorire.

Joan a poscut se confisar davant tota la classa e davant un president autre que sa regenta. Lo fach de parlar, de dire çò que sentís li a tirat un pes (lo sorire remplaça un « mercé »). Los autres còps quand participarà al bilanç dirà : « soleil parce que j'ai bien joué », e « nível parce que je suis fatigué ».

Remarqui tanben sa participacion per èsser lo president. Abans las vacanças de Nadal, lèva lo det per èsser president. Quand lo sòni, apercebi un sorire. E coma lo sentissi d'un còp fòrça ansiós, li demandi se vòl venir a costat de ieu. Joan accepta. Se lèva, s'asseta a costat de ieu e dobrís lo bilanç. Sa votz es clara, capita de distribuir la paraula a sos camaradas. Lo bilanç se passa serenament, los mainatges respectan la presidéncia de Joan, sabon que per el es mai dificil de parlar davant la classa. Quand lo president tampa lo bilanç i a un grand que lèva lo det e ditz: « Trapi que per una primièra presidéncia al bilanç s'es plan despatolhat ! ». Tot lo mond semblan d'acòrdi amb aqueste ponch de vista. Joan escota las remarcas, sembla content. Al despièch dels encoratjaments de la classa, serà la primièra e la darrièra presidéncia de Joan.

Lo Qué de nòu

Totes los diluns del matin abans la recreacion se debana lo Qué de Nòu. Es lo moment ont aculhissèm la paraula liura dels mainatges. Aqueles contan sovent lor dimenjada, e aprèp los autres pausan de questions o fan de remarcas. Es un moment d'escambis.

L'an passat pas jamai Joan prenguèt la paraula, per contra participèt en demorant al canton e en respectat la paraula dels autres.

Ongan tre la debuta ai installat una grasilha ont nòti la participacion dels mainatges al Qué de Nòu. L'objectiu es de proposar la paraula a totes los mainatges, doncas a cada Qué de Nòu, m'apuègi sus aquela tièra e disi los noms dels enfants que son prioritari per parlar perque l'an pas encara fach. Es pas una obligacion, sonque una proposicion.

Lo 30 de setembre, i a dos enfants qu'an pas encara parlar, doncas lor proposi. Quand arribi a Joan, lo sentissi pas plan, es angoissat. Insistissi pas e li disi benlèu lo còp que ven. Soi suspresa per sa responsa espontanea, me respond de òc amb la tèsta.

Dobrissi lo Qué de nòu e fau parlar los enfants que se son inscriches. Comenci per Loris que conta sa sortida a la ribièra pendent la dimenjada. E lo primièr que lèva lo det es Joan. En aqueste moment pensi que Joan vòl anar als comuns. Mas quand comença a parlar, soi suspresa. Sa votz es intelligibla : « moi, j'habite à côté de la rivière ». Coma lo sentissi dobèrt e en fisança, ne profièchi per li pausar una question : « Dins quin vilatge

demòras ? » Sos pès e sas mans començan de bolegar, Joan se trapa en situacion d'estrès mas me respond : « A Murviel ». Lo mercegi per totas aquelas precisions e balhi la paraula a d'autres mainatges.

Preni consciéncia del percor de Joan ara es pas sonque present fisicament dins la classa existís en prenent la paraula. A enveja de far partejar de causas amb los autres de la classa. Sembla en fisança e es el qu'a decidit lo moment per parlar.

La monografia de Joan m'a permés de prene consciéncia de l'importància d'aquesta

« maquina-classa » coma la sonava René Laffitte e lo Grop VPI. Per la mesa en plaça de totes aquestes moments, de totes aquestes luòcs que proposa la classa cooperativa e institucionala, l'enfant pòt causir son intrada dins la classa. Amb Joan vesèm que pren mai de temps, mas es important de pas arrestar e de contunhar a li balhar de repèris, de fisança, d'escasenças justament per exprimir çò que ressentís. Amb aquela organizacion, lo muditge de Joan lo « rosega » mens, çò que li permet de mestrejar son ànsia. Progressivament Joan camina cap a una comunicacion mai verbala e s'afirma coma los autres mainatges.

Conclusion

L'escritura de la monografia sus Joan, un enfant que patissia del muditge selectiu a mostrat un possible ligam entre l'organizacion cooperativa e institucionala de la classa e l'evolucion d'una comunicacion non verbala cap a una comunicacion verbala.

Corinne Peladan Lhéritier dins son memòri⁴⁶ ditz: « *Las TFPI, perque permeton d'intradas diferentas dins la classa, perque meton en plaça de luòcs de paraula diferents, doncas de possibilitats de paraulas diferentas, d'escotas diferentas, de silencis tanben, daissan la plaça a l'emergéncia d'aqueste desir. Alara podèm prene la paraula, dire çò qu'avèm de dire, dins una classa ont nos sentissèm e nos sabèm escotats, protegits e ajudats.* »⁴⁷

En efiech per Joan son de moments ont se trapa en seguretats per mantunas rasons: la delimitacion del luòc e del temps, l'existéncia de leis e la libertat d'i participar o pas. Son de moments que balhan a l'enfant una certana responsabilitat e autonomia, mas tanben que li proposan diferents biais de s'exprimir: a l'oral (Qué de Nòu, Bilanç, presentacions...) e a l'escrich (tèxte liure, jornal, correspondéncia...)

Pauc a cha pauc avèm vist que lo comportament de Joan cambiava en foncion de l'organizacion de la classa, capitava a mestrejar mai son ànsia e doncas a començar de sortir de son silenci.

---

⁴⁶ Cf nòta 37, p.6

⁴⁷ « *Les TFPI, parce qu'elles permettent des entrées différentes dans la classe, parce qu'elles mettent en place des lieux de paroles différentes, donc des possibilités de paroles différentes, des écoutes différents, des silences aussi, laissent la place à l'émergence de ce désir. On peut alors prendre la parole, dire ce que l'on a à dire, dans une classe où l'on se sent et se sait écouté, protégé et aidé.* »

Bibliografia

AUBRY Candy et PALACIO-ESPASA Francisco, *Le mutisme sélectif : étude de 30 cas. La psychiatrie de l'enfant*, vol.46

DRAPEAU Marie-Céline, *Motus et bouche cousue : étude clinique d'un cas de mutisme sélectif suivie en art thérapie*, travail de recherche, université Concordia, Montréal, 2001

LAFFITTE René et le Groupe Vers la Pédagogie Institutionnelle, *Mémento de Pédagogie Institutionnelle, Faire de la classe un milieu éducatif*, Vigneux, Matrice, 1999

MCHOLM Angelina E. , CUNNINGHAM Charles E. ,VANIER Mélanie K, *Aider l'enfant à surmonter le mutisme sélectif, Guide Pratique pour surmonter la peur de parler*, Chronique Sociale

MORGENSTERN Sophie, *Un cas de Mutisme Psychogène*, Revue Française, Première année, T.I, n°3 Ed G Doin et CIE, 1927

NEVID Jeffrey, RATHUS Spencer, GREENE Beverly, *Psychopathologie*, Paris, Pearson, Education, 2009

OURY Fernand, VASQUEZ Aïda, *Vers une pédagogie Institutionnelle?*, Vigneux, Matrice, 1991

POCHET Catherine, *Qui c'est l'conseil? La loi dans la classe*, Matrice, 1997

SHIPON-BLUM Elisa, *Comprendre le mutisme sélectif, guide à l'usage des parents, enseignants et thérapeutes*, Chronique Sociale, 2009

Calandreta, 30 ans de creacions _pedagogicas, Calandreta escòla occitana

Sitografia

<http://ouvrirlavoix.sitego.fr/>

Taula de las annexas

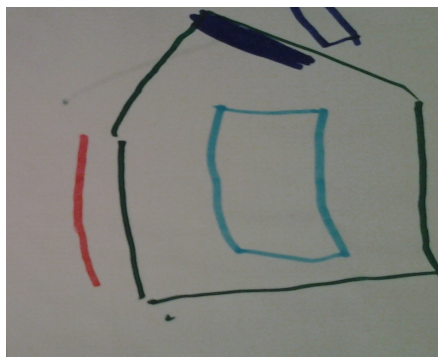
<u>ANNÈXA 1</u>	<u>LOS OBJECTIUS DE COMUNICACION ET DE COMPORTAMENTS POSITIUS DE KATIE .....</u>	<u>76</u>
<u>ANNÈXA 2</u>	<u>LOS DESSENHS CONTATS DE JOAN ANNADA 2012/2013.....</u>	<u>77</u>
<u>ANNÈXA 3</u>	<u>LOS DESSENHS CONTATS DE JOAN ANNADA 2013/2014 .....</u>	<u>78</u>

Annèxa 1   Los objectius de comunicacion et de comportaments positius de Katie

Objectius :	Diluns	Dimars	Dimècres	Dijòus	Divendres	Dissabte	Dimenge
1- Se levar et se vestir quand lo revelh tinda.							
2- Passar de temps amb Mamà a l'escòla. Avalorar los sentiments abans et aprèp la sesilha.							
3- Legir en preséncia de la Dòna Ryan. Mostrar del det ont faire òc amb la tèsta per respondre a una question.							
4- Participar a la sesilha de « Mostrar per dire » (partida Mostrar). Avalorar las sensacions abans/aprèp.							
5- Al restaurant, mormolhejar dins l'aurelha de Mamà per passar la comanda al serveire.							
6- Mormolhejar a Mamà en responsa a las questions de la Dòna Ryan. Mamà tòrna dire la responsa (solas dins la classa)							
7-Convidar Emma, Janet, Missy et Tara per jogar amassa (Mamà passa lo còp de fial, mas quand l'amiga ven al telfòn, Katie li deu parlar). Avalorar las sensacions.							
8- Balhar una nòta escricha a la Dòna Ryan dos còps per jorn.							
9- Recaptar sa cambra. Preparar sos vestits lo jorn d'abans per l'endeman.							
10- Se preparar a anar al lièit abans que las cinc minutas d'avertiment sián passadas.							

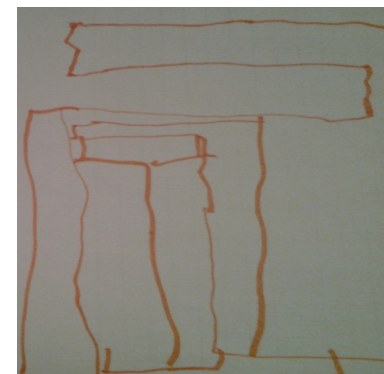
Annèxa 2
Los dessensh contats de Joan Annada 2012/2013

Dessenh 1 04/09/2012
« Es un ostal » (dictada a l'adult)

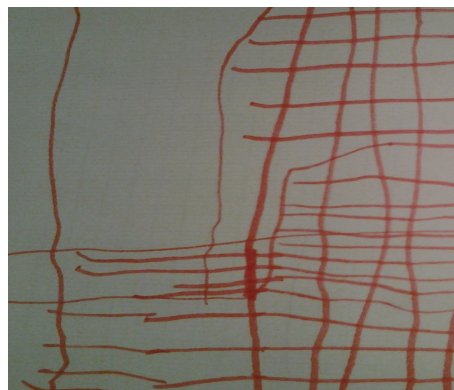
Dessenh 2 10/09/2012
« Es un ostal » (dictada a l'adult)

Dessenh 3 01/10/2012
« Sabi pas çò qu'es » (dictada a l'adult)

Dessenh 4 15/10/2014
« De flors creisson dins la mar »
(dictada a l'adult)

Dessenh 5 11/2012
Pas de tèxte

Dessenh 6 07/01/2013
« Es un castèl irange » (dictada a l'adult)

Annèxa 3
Los dessens contats de Joan   Annada 2013/2014

Dessenh 1   03/09/2013
Pas de dictada a l'adult

Dessenh 2   12/09/2013
« camion » « confettis »

Dessenh 3   24/09/2013
Joan escriu sus son quasèrn :
« un batèl », « se passeja »,
« encontra », « una balena ».
Puèi dicta a l'adult : « Un batèl se
passeja e encontra una balena. »

Dessenh 4   10/10/2013
Tot sol, Joan escriu sul
quasèrn : « I a un batèl e un
solelh »

Dessenh 5 09/12/2013

« Lo rit s'envòla e aprèp lo rit
pren l'ostal e lo fa tombar sul
caçaire e sus la veitura. E
aprèp tomba dins l'aiga »
(dictada a l'adult)

Dessenh 6 (pas de data)

Joan a començat d'escriure sul
quasèrn : « *I aviá un mos...* » e
puèi vòl pas acabar e vòl pas
contar l'istòria a l'adult.

Dessenh 7 (pas de data)

Joan m'a contat l'istòria puèi
l'a tornar copiada sul
quasèrn : « *Dins l'ostal, i a lo
fuòc. Aprèp los pompièrs son
venguts per atudar lo fuòc.* »

Taula de matières

MERCEJAMENTS.....	3
SOMMAIRE.....	4
INTRODUCCION.....	5
<u>PARTIDA 1 - LO MUDITGE SELECTIU</u>	7
Capitol 1 – De qu'es lo muditge selectiu ?	8
<i>Definir lo muditge selectiu ?</i>	8
Las grandas etapas istoricas del muditge selectiu.....	9
Los factors.....	10
Las consequéncias.....	10
<i>Presa de consciéncia recenta</i>	11
Inegalitat dins las recèrcas.....	11
Las ajudas en França.....	12
Capitol 2 – Cossí ajudar l'enfant mutic ?.....	13
<i>Lo ròtle dels parents</i>	13
S'informar.....	13
Acompanhar e encoratjar.....	14
Espandir lo cèrcle social	14
<i>Lo ròtle del regent</i>	15
Reperar.....	15
Adaptar.....	15
Avalorar.....	15
<i>Lo ròtle del terapeuta</i>	16
La terapia cognitiva e comportamentala.....	16
Lo tractament medicamentós.....	16
La terapia psicanalitica.....	17
Capitol 3 – Libre sul muditge selectiu.....	19
<i>L'istòria de Katie</i>	19
Comprene Katie.....	20
Utilizar una aisina : l'EEEE.....	20
Lo trabalh de far amb Katie.....	21
<i>Las ajudas</i>	22
Ciblar los objectius.....	22
Adaptar la classa pel enfant mutic.....	22
Respondre a las questions mai pausadas.....	23
Lo testimòni.....	23
L'associacion «Ouvrir La Voix».....	23
<u>PARTIDA 2 - L'ENCASTRE ONT RECEBI L'ENFANT</u>	25
Capitol 4 – Las escòlas calandretas.....	26
<i>De qué proposan ?</i>	26
Lenga e cultura.....	27
Immersion.....	27
Pedagogia.....	28
<i>Istoric de la pedagogia de Calandreta</i>	28
Las Tecnicas Freinet.....	28
La psicoterapia institucionala.....	29
La pedagogia institucionala.....	29
Capitol 5 – Las diferentas institucions.....	30

<i>Los moments de paraula</i>	30
Lo qué de nòu	30
Lo bilanç meteò	31
La presentacion de tèxtes	31
<i>Los moments de regulacion</i>	32
Lo conselh de classa	32
Lo conselh d'escòla	34
Lo conselh de caps de còla	34
<i>Los moments d'autonomia o de còla</i>	34
Lo plan de trabalh	35
Lo fichièr d'autonomia	35
Las cenchas	35
Las còlas de trabalh	36
Capitol 6 – Escriure una monografia	37
<i>De qu'es una monografia ?</i>	37
Perqué escriure una monografia ?	37
Escritura acompanyada	38
Causir la monografia	38
PARTIDA 3 – L'ISTÒRIA DE JOAN	40
Capitol 7 – Son arribada a Calandreta	41
<i>Son escolaritat</i>	41
La rintrada de 2012-2013	42
La rintrada 2013-2014	43
<i>Joan e los autres</i>	45
Los camaradas	45
La regenta	46
Los autres adults	47
<i>Lo ròtle de cadun</i>	49
Metre en fisança	49
Acompanyar	49
Capitol 8 – Joan dins la classa	51
<i>Organizacion de la classa</i>	51
Luòc de trabalh	51
Luòc de paraula	52
Luòc de talhièrs	52
<i>Règlas e libertat</i>	53
Un luòc reglementat	53
Un luòc securizant	53
Libertat	54
<i>Descobèrta de l'autre</i>	54
Escambis amb l'exterior	54
Sortir de la classa	55
Capitol 9 – L'evolució de Joan dins las institucions	56
<i>Se dobrir als autres</i>	56
Lo Jornal	56
La Correspondéncia	57
Lo dessenh contat	58
<i>Devenir actor</i>	60
Lo Conselh	60
Los Mestièrs	62
Lo Mercat	64
<i>Se confisar</i>	65

<u>Lo Bilanç.....</u>	<u>65</u>
<u>Lo Qué de nòu.....</u>	<u>66</u>
<u>CONCLUSION.....</u>	<u>68</u>
<u>BIBLIOGRAFIA.....</u>	<u>69</u>
<u>TAULA DE LAS ANNÈXAS.....</u>	<u>70</u>
<u>TAULA DE MATIÈRAS.....</u>	<u>75</u>

MOTS CLAUSS : Muditge Selectiu, Tecnicas Freinet, Pedagogia Institucionala, Monografia

RESUMIT

Sovent remercat a l'escòla, lo muditge selectiu se definís coma la consequéncia d'una ànsia incontrolabla per l'enfant. Per ensajar de demesir son inquietud, lo mainatge causís d'evitar tot contacte amb las autras personas. Aqueste memòri de master conta l'istòria de Joan dins una Calandreta. Sul ponch pedagogic, es una escòla influenciada per las Técnicas de Freinet e la Pedagogia Institucionala. Amb l'ajuda de l'escritura d'una monografia, es a dire a partir de nòtas presas per la regenta, se conta l'arribada de Joan dins sa novèla escòla, mas tanben sas dificultats e son evolucion per rapòrt als autres.

Es doncas un questionament sus en qué l'organizacion cooperativa e institucionala de la classa pòt ajudar Joan cap a una comunicacion verbala ?

Souvent remarqué à l'école, le mutisme sélectif se définit comme la conséquence d'une anxiété incontrôlable par l'enfant. Pour essayer de réduire son inquiétude, l'enfant choisit d'éviter tout contact avec les autres personnes. Ce mémoire de master raconte l'histoire de Joan dans une Calandreta. Sur le point pédagogique, c'est une école influencée par les Techniques Freinet et la Pédagogie Institutionnelle. À l'aide de l'écriture d'une monographie, c'est-à-dire à partir de notes prises par l'enseignante, on raconte l'arrivée de Joan dans sa nouvelle école mais aussi ses difficultés et son évolution par rapport aux autres.

Il s'agit donc d'un questionnement sur en quoi l'organisation coopérative et institutionnelle peut aider Joan vers une communication verbale ?

Detectado muchas veces a la escuela, el mutismo selectivo se define como la consecuencia de una ansiedad incontrollable para el niño. Para intentar reducir el temor, el niño opta por esquivar el menor contacto con las otras personas. Este escrito de máster cuenta la historia de Joan en una Calandreta. Pedagógicamente, es una escuela influida por las Técnicas Freinet y la Pedagogía institucional. Con ayuda de la escritura de una monografía, es a decir a partir de las notas tomadas por la maestra, se describe la llegada de Joan en la nueva escuela, pero también, las dificultades y los progresos con respecto a los otros.

Por consiguiente, se trata de se preguntar si la organización cooperativa e institucional de la clase puede ayudar a Joan hacia una comunicación verbal.